

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Jenny Wärnerup

Streaming – en rättslig gråzon?

En utredning av slutanvändarens ansvar vid streaming och bevisanskaffningsmedlet
informationsföreläggande

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Ulrika Wennersten

Termin för examen: period 1 VT2021

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRKORTNINGAR	5
1 INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte och frågeställningar	8
1.3 Avgränsningar	9
1.4 Metod och material	10
1.5 Forskningsläge	13
1.6 Terminologi	14
1.7 Disposition	15
2 UPPHOVSRÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	17
2.1 Rättsligt stöd för upphovsrätten	17
2.2 Upphovsrättens utveckling på EU-nivå och internationellt	18
2.3 Ensamrätten till ett verk	19
2.4 Allmänt om inskränkningar och trestegsregeln	20
3 MÅNGFALDIGANDERÄTTEN	23
3.1 Generellt om exemplarframställning	23
3.2 Särskilt om tillfällig exemplarframställning	24
3.2.1 Allmänt	24
3.2.2 Uppkomsten av tillfälliga exemplar vid streaming	25
3.2.3 Inskränkningen avseende tillfälliga exemplar	26
3.2.3.1 Bestämmelsens syfte och rekvisit	26
3.2.3.2 Tillfällig form av mångfaldigande	28
3.2.3.3 Integrerad och väsentlig del i en teknisk process	30
3.2.3.4 Flyktig eller av underordnad betydelse	31
3.2.3.5 Ingen självständig ekonomisk betydelse	32
3.2.3.6 Överföring via en mellanhand eller laglig användning	33
3.2.3.7 Trestegsregeln	38
3.3 Delanalys I	41

4	INFORMATIONSFÖRELÄGGANDE OCH CIVILRÄTTSLIGA SANKTIONER	50
4.1	Immaterialrättens sanktionssystem	50
4.2	Rätten till information	51
4.2.1	Allmänt om informationsföreläggande	51
4.2.2	Beviskravet ”sannolika skäl”	55
4.2.3	Kravet på proportionalitet	57
4.2.3.1	Allmänt om proportionalitetskravet	57
4.2.3.2	Proportionalitetskravet i förhållande till enskildas integritet	60
4.2.4	PMD:s avgöranden i ansökningar om informationsföreläggande	63
4.3	Användningen av kravbrev	68
4.4	Delanalys II	70
5	SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	77
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	80
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	88

Summary

This essay investigates copyright infringement caused by streaming. The research is conducted with a legal dogmatic method and a European legal method. The purpose of the first part of this essay is to examine in which situations temporary reproduction of a copyright-protected work by an end-user in the course of streaming give rise to copyright infringement. The second part aims to examine the rightsholders' possibilities to intervene against infringement caused by streaming using an order to provide information (information injunction).

Temporary copies are made during streaming as a result of the technical process. Both temporary and permanent reproduction of a work is reserved to the holders of copyright and related rights. However, the act of reproduction does not constitute an infringement if the act falls within the exception regarding temporary acts of reproduction. The exception contains five cumulative conditions and must be interpreted in light of the three-step test. So far, the European Court of Justice has only ruled on one case concerning end-users' action during streaming. The Court held that the act did not satisfy the condition "lawful use" and the conditions set out in the three-step test. The ruling was motivated by the fact that the end-user deliberately and in full knowledge accessed unauthorized published works.

It is held in the essay that the condition "lawful use" should not be interpreted as meaning that the source from which the reproduction is made must have become available lawfully. However, an interpretation of "lawful use" in the light of three-step test could entail that the exception is not applicable in situations in which the source from which reproduction is made is unlawful. Streaming could therefore give rise to copyright infringement, nonetheless, infringement assessment must be conducted based on the facts of each case.

The general requirements for granting information injunction do not constitute an obstacle for the injunction's use in the event of suspected

infringement due to streaming. However, the use of the information injunction is problematized as a result of the uncertain legal situation regarding when streaming constitutes an infringement. So far, no application for an injunction has only concerned infringement through streaming. On all accounts, the injunctions field concerned acts of infringement through reproduction and communication to the public. It is uncertain how the proportionality assessment would be made in cases where the suspected infringement consists only of a temporary reproduction of the work. In case law, however, the rightsholder's right to effective remedies has been given great importance, often at the expense of the privacy interests of the individual.

The decisive factor in the proportionality test seems to be whether the applicant demonstrates a likelihood that someone committed a copyright infringement of a certain extent. In the case of communication to the public, it is clear that the act constitutes an infringement to a certain extent. As a result of technological development, however, infringement through streaming can also result in great damage to rightsholders. It is therefore likely that the right to respect for one's private and family life also in these cases must be restricted in order to guarantee the right to intellectual property.

In Swedish law, the information injunction is an independent civil remedy. There is no requirement that the application is brought within a civil proceeding. Whether the information obtained through an information injunction is intended to be used in letters of demand for the purpose of reaching an out-of-court settlement is not something that has been given any significant recognition in the court's assessment of proportionality. The essay also states that the purpose for which the information injunction is requested is not something that should be considered in the proportionality assessment.

Sammanfattning

Uppsatsen behandlar upphovsrättsliga intrång vid streaming. Utredningen sker med utgångspunkt i en rättsdogmatisk och EU-rättslig metod. Den första delen av uppsatsen syftar till att utreda i vilka situationer som en slutanvändares agerande vid streaming kan utgöra ett intrång. Den andra delen syftar till att behandla rättighetsinnehavarens möjligheter att ingripa mot intrång som sker genom streaming med hjälp av informationsföreläggande.

Vid streaming skapas tillfälliga exemplar som ett resultat av den tekniska process som gör det möjligt att ta del av verket. Det står klart att framställning av tillfälliga exemplar utgör en åtgärd som är förbehållen rättighetsinnehavaren. Agerandet utgör dock inte något intrång om inskränkingsbestämmelsen om framställning av vissa tillfälliga exemplar är tillämplig. Inskränkningen består av fem kumulativa rekvisit och ska tolkas i ljuset av trestegsregeln. EU-domstolen har hitintills endast avgjort ett mål där slutanvändares agerande vid streaming prövats. Domstolen fann i målet att rekvisitet laglig användning samt kraven som följer av trestegsregeln inte var uppfyllda. Den tillfälliga exemplarframställningen kunde därmed inte rättfärdigas med stöd av inskränkingsbestämmelsen. Utfallet i målet motiverades framför allt av det faktum att slutanvändarna hade avsikt att ta del av verken utan rättighetsinnehavarnas tillstånd, samt att slutanvändarna var medvetna om att verken var olagligt publicerade.

I uppsatsen framförs att det inte bör föreligga något generellt krav på att förlagan för kopieringen ska vara lagligen tillgängliggjord för att rekvisitet laglig användning ska vara uppfyllt. Däremot bör rekvisitet laglig användning tolkad i ljuset av trestegsregeln kunna medföra att inskränkingsbestämmelsen inte blir tillämplig i vissa situationer när förlagan är otillåtet tillgängliggjord. En slutanvändare kan således göra sig skyldig till intrång vid streaming, men intrångsbedömningen måste ske utifrån de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall.

De allmänna kraven för informationsföreläggandes beviljande utgör inte något hinder mot tillämpning av bevisanskaffningsmedlet vid misstänkta intrång på grund av streaming. Användningen av informationsföreläggande problematiseras dock som ett resultat av det osäkra rättsläget avseende när streaming utgör ett intrång. Hitintills har inte någon ansökan om informationsföreläggande endast berört intrång genom streaming, utan samtliga avgöranden har även rört överföring till allmänheten. Hur proportionalitetsbedömningen skulle göras i fall där det misstänkta intrånget endast utgörs av tillfällig exemplarframställning är därmed osäkert. I rättspraxis har dock rättighetsinnehavarens rätt till effektiva rättsmedel tillmätts en stor betydelse och enskildas integritetsintressen har tvingats stå tillbaka i en omfattande mån.

Den avgörande faktorn för proportionalitetsbedömningen tycks vara om det finns sannolika skäl för intrång av viss omfattning. Vid överföring till allmänheten står det klart att det rör sig om ett intrång av viss omfattning. Till följd av den teknologiska utvecklingen kan dock även intrång genom streaming resultera i stor skada för rättighetsinnehavare. Det är därmed sannolikt att enskildas rätt till integritet även i dessa fall skulle behöva stå tillbaka i syfte att garantera rätten till immateriell egendom.

Informationsföreläggande är i svensk rätt utformad som en självständig civilrättslig sanktion. Det finns inget krav på att ansökan väcks inom ramen för en pågående rättegång. Huruvida informationen erhållen genom ett informationsföreläggande är avsedd att användas i kravbrev i syfte att nå en utomrättslig uppgörelse är inget som har tillmätts någon betydelse vid proportionalitetsbedömningen. I uppsatsen framförs även att vilket syfte som informationsföreläggandet begärs inte är något som bör vägas in vid proportionalitetsbedömningen.

Förkortningar

BK	Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk
EKMR	Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna
EU	Europeiska unionen
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol
EU-stadgan	Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
FEU	Fördraget om Europeiska unionen
FEUF	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
HD	Högsta domstolen
Infosoc-direktivet	Europaparlamentet och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och vissa närstående rättigheter i informationssamhället
IPRED	Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter.
IPTV	Internet protocol television
JT	Juridisk tidskrift
LEK	Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
ML	Mönsterskyddslag (1970:485)
NIR	Nordiskt Immateriellt Rättsskydd
PL	Patentlag (1967:837)
PMD	Patent- och marknadsdomstolen

PMÖD	Patent- och marknadsöverdomstolen
PRV	Patent- och registreringsverket
RF	Regeringsformen (1974:152)
SvJT	Svensk Juristtidning
SÖ	Sveriges överenskommelser med främmande makter
TRIPs-avtalet	Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter/Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights
URL	Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk
VML	Varumärkeslag (2010:1877)
VPN	Virtual private network
WCT	WIPO Copyright Treaty
WIPO	Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten/ World Intellectual Property Organization
WPPT	WIPO Performances and Phonograms Treaty
WTO	World Trade Organization

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Förbättrad internetuppkoppling gör det möjligt att ta del av material i hög kvalitet genom streaming, utan behov av nedladdning.¹ I samband med framväxten av legala strömningsplattformar, såsom Netflix, minskade illegal streaming.² Denna trend ser dock ut att brytas till följd av uppkomsten av allt fler abonnemangstjänster. Att materialet sprids över en stor mängd plattformar gör det dyrare för konsumenter och många väljer därför återigen illegala alternativ.³ Ett sådant alternativ är prenumerationstjänst för internet protocol television (IPTV). Tjänsten gör det möjligt för användaren att ta del av tusentals tv-kanaler och filmmaterial genom streaming från illegala källor.⁴

Att endast ta del av ett upphovsrättsligt skyddat verk genom att titta eller lyssna på det i fysisk form utgör inte något upphovsrättsligt relevant förfogande. Sker agerandet däremot i en digital miljö skapas det exemplar av verket.⁵ För att inte alla internetanvändare ska begå upphovsrättsliga intrång finns det en särskild inskränkning gällande framställning av vissa tillfälliga exemplar.⁶ Huruvida inskränkningen medför att de tillfälliga exemplar som uppkommer vid streaming inte utgör något upphovsrättsligt intrång är omdiskuterat. Frågan har ännu inte prövats av svensk domstol.⁷

Möjligheterna att utreda och beivra intrång som sker över internet försvåras av att intrångsgöraren är anonym och kan gömma sig bakom ett IP-nummer.⁸ Rättighetsinnehavare kan dock genom användning av bevisanskaffningsmedlet informationsföreläggande erhålla personuppgifter till abonnenter som

---

¹ Bernitz m.fl., s. 3; Olsson, s. 27; Pila & Torremans, s. 234.

² PRV "Allmänhetens medievanor".

³ Tofts "Flood of new streaming video services could turn viewers toward piracy"; Bode "The Rise of Netflix Competitors Has Pushed Consumers Back Toward Piracy".

⁴ Se PMD i mål B 6674-20.

⁵ Axhamn (2011), s. 12; Hugenholtz, s. 486.

⁶ Se 11 a § URL; se även prop. 2004/05:110, s. 92.

⁷ Kur m.fl., s. 371; Hansson, s. 212.

⁸ Prop. 2008/09:67, s. 121.

innehåller ett visst IP-nummer. Under de senaste åren har allt fler informationsföreläggande beviljats vid misstänkta fall av fildelning och streaming. Någon intrångstalan har däremot inte väckts vid domstol. I stället används erhållna personuppgifter för att skicka ut kravbrev till misstänkta intrångsgörare. Utvecklingen har lett till en oro att systemet med informationsföreläggande missbrukas och används i utpressningssyfte.⁹

1.2 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med denna uppsats är att utreda om en slutanvändare kan göra sig skyldig till upphovsrättsligt intrång vid streaming av upphovsrättsligt skyddade verk. Vidare syftar uppsatsen till att, med ett kritiskt perspektiv, undersöka och utreda bevisanskaffningsmedlet informationsföreläggande som ofta används vid intrång som sker genom streaming och annan fildelning.

De frågor som uppsatsen avser att behandla är följande:

- I vilka situationer utgör slutanvändares agerande vid streaming ett upphovsrättsligt intrång på grund av den tillfälliga exemplarframställningen?
- Under vilka förutsättningar blir inskränkningen avseende framställning av tillfälliga exemplar tillämplig vid streaming?
- Vad krävs för beviljande av informationsföreläggande vid misstänkta intrång genom streaming?
- Vilka faktorer tillmäts betydelse vid proportionalitetsbedömningen i samband med ansökan om informationsföreläggande?
- Bör domstolen vid proportionalitetsbedömningen ta hänsyn till hur informationen som erhålls genom informationsföreläggande senare kan komma att användas?

---

⁹ SVT ”kravbrevnen”.

1.3 Avgränsningar

En grundläggande förutsättning för att ett upphovsrättsligt intrång ska aktualiseras är att alstret uppfyller kvalifikationskravet och omfattas av upphovsrätten. Kvalifikationskravet är dock inte föremål för någon utredning i denna uppsats, utan istället förutsätts att de verk som är föremål för streaming skyddas av upphovsrätt. I uppsatsen behandlas särskilt frågan om intrång genom mångfaldigande. Upphovsrättsliga intrång på grund av överföring till allmänheten utreds endast på en översiktlig nivå. Övriga intrång i de ekonomiska ensamrätterna, det vill säga spridning och offentligt framförande, aktualiseras inte vid streaming och behandlas därmed inte. Vidare utelämnas frågan om intrång i den ideella ensamrätten.

Vid intrång genom streaming kan även frågan om mellanhänders ansvar aktualiseras. Denna aspekt utreds inte inom ramen för denna uppsats då syftet är avgränsat till att behandla frågan om slutanvändares intrång. Avgränsningen medför att e-handelslagen¹⁰ och e-handelsdirektivet¹¹, som endast tar sikte på tjänsteleverantörer och inte enskilda användare, utelämnas från arbetet. Likaså är syftet avgränsat till upphovsrättsliga aspekter. Marknadsföringsrättsliga perspektiv i förhållande till utformning av kravbrev behandlas därför inte i uppsatsen.

Det civilrättsliga sanktionssystemet är endast föremål för en granskning på övergripande nivå. Straffrättsliga sanktioner vid immaterialrättsliga intrång behandlas inte. Patent- och marknadsdomstolen (PMD) avgör en omfattande mängd mål avseende informationsföreläggande varje år. Med hänsyn till uppsatsens omfång är det inte möjligt att göra någon fullständig redogörelse för alla dessa, till följd därav behandlas endast beslut från år 2020. Beslut från Patent- och marknadsöverdomstolen (PMÖD) utreds i den utsträckning som de berör misstänkta upphovsrättsliga intrång. Avgränsningen medför att beslut om informationsföreläggande vid intrång i industriella ensamrätter utelämnas från uppsatsen.

---

¹⁰ Lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

¹¹ Direktiv 2000/31/EG om elektronisk handel.

1.4 Metod och material

Undersökningen sker med en rättsdogmatisk metod där svaren på de uppställda frågeställningarna eftersöks i gällande rätt genom en tillämpning av rättskälleläran.¹² Rättskälleläran behandlar frågan om vad som utgör en rättskälla samt frågan om rättskällornas hierarki och inbördes relation.¹³ Den rättsdogmatiska metoden tar sin utgångspunkt i de allmänt accepterade rättskällorna: lagstiftning, förarbeten, rättspraxis och doktrin.¹⁴ Peczenik beskriver begreppet rättskälla utifrån en teori om att det finns material som ska, bör respektive får beaktas. Lagar och föreskrifter utgör rättskällor som *ska* beaktas. Prejudikat och förarbeten utgör rättskällor som *bör* beaktas. Övriga rättskällor såsom juridisk doktrin och avgöranden från lägre domstolsinstanser *får* beaktas.¹⁵

Rättsdogmatisk metod kan användas i syfte att beskriva gällande rätt – de lege lata, men även i syfte att framföra en argumentation om hur rätten borde vara – de lege ferenda.¹⁶ Vid besvarandet av frågeställningen om rätten borde väga in vissa aspekter vid proportionalitetsprövningen framförs en argumentation de lege ferenda.

Det föreligger inte någon formell prejudikatbundenhet i svensk rätt, trots det förekommer det i praktiken en stark tendens att följa HD:s avgöranden.¹⁷ Prejudikat betraktas till följd därav som en tungt vägande rättskälla.¹⁸ År 2016 instiftades PMD och PMÖD.¹⁹ PMÖD:s avgöranden i tvistemål får som huvudregel inte överklagas om inte domstolen lämnat en så kallad ventil, vilket får göras i mål där det finns ett prejudikatintresse.²⁰ Ventilen till HD har hitintills använts sparsamt, vilket medför att i upphovsrättsliga civilmål

---

¹² Lehrberg, s. 31; Sandgren, s. 45; Peczenik (2005), s. 249 f.

¹³ Sandgren, s. 45.

¹⁴ Lehrberg, s. 38; Kleineman, s. 21.

¹⁵ Peczenik (1995), s. 35 ff.

¹⁶ Sandgren, s. 49; Kleineman, s. 36.

¹⁷ Lehrberg, s. 165.

¹⁸ Lehrberg, s. 165.

¹⁹ Prop. 2015/16:57, s. 1.

²⁰ Se 1 kap. 3 § 3 st. lag (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

utgör PMÖD normalt den högsta instansen.²¹ Rättsfall från PMÖD är därför av stor betydelse och *bör*, enligt Peczeniks indelning, beaktas vid fastställande av gällande rätt. I uppsatsen analyseras även avgöranden från PMD avseende begäran om informationsföreläggande. Dessa avgöranden är inte vägledande men utgör ändå rättskällor som *får* beaktas. Endast ett fåtal mål om informationsföreläggande har överklagats till PMÖD. Med hänsyn därtill används även avgöranden från PMD i syfte att möjliggöra en granskning av informationsföreläggande utifrån ett mer omfattande underlag.

En annan rättskälla som används i uppsatsen är juridisk litteratur. Doktrin har inte samma formella auktoritet som lagar och praxis men utgör ett viktigt bidrag till den juridiska diskussionen i dess egenskap som supplerande rättskälla. Rättskällevärdet av doktrin varierar beroende på styrkan i den argumentation som framförs däri. Uttalanden i doktrin har endast bärighet genom sin inre tyngd.²² Användningen av juridisk litteratur sker i syfte att belysa olika perspektiv och iakttagelser av gällande rätt. Uttalandena i doktrin analyseras sedan i ljuset av lagstiftning och rättspraxis.

På immaterialrättens område förekommer det en stor mängd EU-rättsliga källor. Med hänsyn därtill tillämpas även en EU-rättslig metod. EU-rätten utgör en autonom rättsordning där de EU-rättsliga källorna indelas i primärrätt, allmänna rättsprinciper, sekundärrätt och soft law.²³ Primärrätten består av de grundläggande fördragen, fördraget om Europeiska unionen (FEU), fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF), och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan). De rättsakter som antagits med stöd av fördragen utgör sekundärrätt.²⁴ Rättsområden som regleras av sekundärrätt ska tolkas i ljuset av fördragen och de allmänna principerna.²⁵ Sekundärrätten kan i sin tur indelas i dels bindande rättsakter bestående av förordningar, direktiv och beslut, dels icke bindande rättsakter

---

²¹ Bernitz m.fl., s. 26; Levin, s. 64; Olsson, s. 44.

²² Lehrberg, s. 217; Kleineman, s. 28 och 33.

²³ Reichel, s. 109; Bernitz & Kjellgren, s. 185.

²⁴ Bernitz & Kjellgren, s. 184.

²⁵ Reichel, s. 120.

såsom rekommendationer och yttranden.²⁶ De icke bindande rättsakterna omnämns även som soft law och används för att tolka bindande rättsakter. Ingressen till rättsakter är ett exempel på en icke bindande rättskälla. Trots att ingressen och skälen däri inte är bindande är det vanligt förekommande att EU-domstolen hänvisar till dessa i sina avgöranden.²⁷

Vidare innebär kravet på direktivkonform tolkning att den nationella rättsordningen måste analyseras i ljuset av direktiven.²⁸ I uppsatsen får Europaparlamentet och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och vissa närstående rättigheter i informationssamhället (Infosoc-direktivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (IPRED) stor betydelse då flera av de svenska lagbestämmelserna som utreds i uppsatsen har implementerats till följd av direktiven.

Allmänna rättsprinciper, innefattande de rättsprinciper som fastslagits i EU-domstolens rättspraxis, har ett högt rättskällevärde och en överordnad position i förhållande till sekundärrätten.²⁹ Stor del av gällande rätt återfinns till följd därav i rättspraxis.³⁰ Generaladvokatens förslag till avgörande utgör inte någon dom, men förslagen kan ändå få en betydelse i praktiken eftersom de ofta innehåller en djupare argumentation som är mer omfattande än den som framförs av EU-domstolen. Förslagen utgör därmed en värdefull komplettering som kan underlätta förståelsen av den fulla innebörden av ett domslut.³¹ I uppsatsen granskas en omfattande mängd praxis från EU-domstolen och i viss utsträckning även generaladvokatens förslag till avgörande.

---

²⁶ Hettne & Otken Eriksson, s. 42.

²⁷ Bernitz & Kjellgren, s. 198 ff.; se även exempelvis C-527/15 *Filmspelare*, p. 27.

²⁸ Reichel, s. 125.

²⁹ Bernitz & Kjellgren, s. 185.

³⁰ Hettne & Otken Eriksson, s. 40 ff.

³¹ Hettne & Otken Eriksson, s. 116 f.; Bernitz & Kjellgren, s. 195.

1.5 Forskningsläge

Det har ännu inte väckts någon intrångstalan i svensk domstol avseende intrång som begåtts av en slutanvändare i samband med streaming. EU-domstolen har däremot avgjort flera rättsfall gällande tolkning av art. 5.1 Infosoc-direktivet om framställning av tillfälliga exemplar.³² Av dessa avgöranden är det framför allt *Filmspelers*-målet som har en central betydelse för frågan om intrång genom streaming. Inom den juridiska litteraturen har många intresserat sig för upphovsrättens ställning i en allt mer digitaliserad värld. Karapapa har i en av sina böcker gjort en ingående redogörelse för inskränkningen avseende framställning av tillfälliga exemplar.³³ Vidare har Rosén bidragit med flera artiklar och rättsfallsanalyser om både upphovsrättsliga intrång genom fildelning och bevisanskaffningsmedlet informationsföreläggande.³⁴ Den särskilda problematik som uppstår till följd av upphovsrättsliga intrång över internet har även behandlats av Westman.³⁵

Det finns än så länge inte något avgörande från PMÖD där proportionalitetsfrågan vid begäran om informationsföreläggande har ställts på sin spets. Däremot finns det viss vägledning i tidigare avgöranden från HD som berör informationsföreläggande.³⁶ Frågan om avvägning mellan olika grundläggande rättigheter och proportionalitetsfrågor har även behandlats i EU-domstolens rättspraxis.³⁷ Vidare har Parsan skrivit en artikel om PMD:s proportionalitetsbedömning vid informationsföreläggande under åren 2018 och 2019, vilken är baserad på hans examensarbete.³⁸

---

³² C-5/08 *Infopaq*; Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*; C-302/10 *Infopaq II*; C-360/13 *Meltwater*; C-527/15 *Filmspelers*.

³³ Karapapa, *Defences to Copyright Infringement*.

³⁴ Se exempelvis Rosén (2008), s. 367–372; Rosén (2013 SvJT), s. 545–624; Rosén (2013 NIR), s. 343–349.

³⁵ Se exempelvis Westman (2009); Westman (2012), s. 33–64.

³⁶ Se NJA 2012 s. 975; NJA 2015 s. 605.

³⁷ Se exempelvis C-275/06 *Promusicae*; C-461/10 *Bonnier Audio*; C-149/17 *Bastei Lübbe*; C-516/17 *Spiegel Online*.

³⁸ Parsan, NIR 4/2019 s. 475–503; Parsan ”Proportionalitetsprövningen vid ansökan om informationsföreläggande” HT 2018.

1.6 Terminologi

BitTorrent och P2P

BitTorrent-teknik utgör ett filöverföringsprotokoll som effektiviserar nedladdning av datafiler genom att dela upp den aktuella filen i mindre delar. Delarna laddas sedan ner av flera datorer där de mottagna datorerna sprider informationen tills dess att alla användare fått tillgång till alla delar för att ha en komplett fil.³⁹ Vanligen sker detta i ett peer-to-peer nätverk (P2P-nätverk). Användare i ett P2P-nätverk använder ett program, en så kallad klient, som verkar på så sätt att samtidigt som användare laddar ner en fil laddar de också upp delar av filen som redan mottagits. Till följd därav bidrar klienten till att göra filen tillgänglig för andra användare av P2P-nätverket.⁴⁰ I P2P-nätverk möjliggörs fildelning direkt mellan slutanvändares datorer. Det finns således inte någon central server där filerna lagras.⁴¹ Vissa streaminghemsidor exempelvis ”Popcorn Time” använder P2P-nätverk, vilket medför att fildelning även sker vid streaming av film.⁴²

Fildelning

Med fildelning avses utbyte av filer mellan datoranvändare. Begreppet omfattar både upp- och nedladdning.⁴³

IPTV

IPTV utgör en sändningsteknik där förmedling av TV-signaler sker via internet över ett IP-nät. Användningen av IPTV förutsätter att slutanvändaren har en ”set-top-box”, även kallad ”IP-box” eller multimediaspelare, kopplad till sin TV.⁴⁴ Det förekommer en omfattande mängd olagliga IPTV-tjänster som ger användaren tillgång till tusentals tv-kanaler för mindre än 200 kr per år.⁴⁵ Flera av dessa tjänsteförmedlare marknadsför tjänsten uttryckligen som

---

³⁹ Nationalencyklopedin ”BitTorrent”; Enkvist, s. 19.

⁴⁰ Kronqvist, s. 174 f.; se även exempelvis PMD i PMÄ 3878-20.

⁴¹ Bonadio, s. 621; Olsson, s. 27.

⁴² Njord Lawfirm ”Frågor och svar rörande olaglig fildelning och nedladdning”.

⁴³ Nationalencyklopedin ”fildelning”.

⁴⁴ Enkvist, s. 14.

⁴⁵ Iptv king ”priser”.

ett olagligt abonnemang och uppmanar användaren att betala med Bitcoin samt använda virtual private network (VPN) för att vara anonym.⁴⁶

Streaming

Streaming kan även benämnas som strömning, direktuppspelning eller strömmad överföring. Streaming utgör en överföring av datafiler bestående av ljud och/eller bild, vilket möjliggör uppspelning i en dator eller mobiltelefon. Datafilen sparas inte i den mottagna enheten, till skillnad mot nedladdning, utan det krävs att enheten under hela processen är uppkopplad mot internet. Streaming kan ske både vid direktsändning med uppspelning i realtid samt av filer publicerade på webbplatser där användaren väljer tidpunkt för uppspelning.⁴⁷

1.7 Disposition

I det kommande kapitlet följer en redogörelse av upphovsrättsliga utgångspunkter. Kapitlet behandlar vilket rättsligt stöd det finns för upphovsrättens ställning som en grundläggande rättighet, översiktligt om upphovsrättens utveckling samt vilka ensamrätter som upphovsmannen åtnjuter. I kapitel tre sker en ingående utredning avseende ensamrätten till exemplarframställning och inskränkningen som berör framställning av tillfälliga exemplar. Kapitlet avslutas med en delanalys där frågan om en slutanvändares agerande vid streaming utgör ett upphovsrättsligt intrång analyseras.

Uppsatsen övergår sedan i kapitel fyra till att behandla immaterialrättens sanktionssystem. Inledningsvis redogörs för vilka sanktioner som ett immaterialrättsligt intrång kan ge upphov till. Efter det presenteras en utredning av rätten till information och bevisanskaffningsmedlet informationsföreläggande. Kapitlet behandlar dels vad som krävs för beviljande av informationsföreläggande, dels hur rättighetsinnehavare

---

⁴⁶ Iptv king ”säkerhet”; IPTV24 ”Hur använder jag IPTV tjänst anonymt?”.

⁴⁷ Nationalencyklopedin ”Streaming”.

hitintills har använt den information som de tillgodogjort sig genom ett föreläggande. I den efterföljande delanalysen diskuteras informationsföreläggandes användning vid intrång genom streaming. Vidare analyseras vilka faktorer som tillmäts betydelse vid proportionalitetsbedömningen samt om domstolen bör väga in även andra faktorer i samband med denna bedömning. Avslutningsvis i kapitel fem presenteras sammanfattande slutsatser.

2 Upphovsrättsliga utgångspunkter

2.1 Rättsligt stöd för upphovsrätten

Upphovsrätt utgör en grundläggande rättighet som har stöd både i svensk grundlag och i internationella konventioner.⁴⁸ Av 2 kap. 16 § regeringsformen (RF) följer att upphovsmän äger rätten till sina verk enligt bestämmelser som meddelas i lag. Den närmre innebörden av upphovsrätten preciseras i lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (URL). Vidare återfinns det stöd för upphovsrätten i art. 27.2 FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948 och art 15.1c FN:s konvention från 1966 om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. I artiklarna anges det att var och en har rätt att åtnjuta skydd för ideella och materiella intressen som härrör från vetenskaplig, litterär och konstnärlig framställning som personen är upphovsman till. Det som uttrycks i artiklarna är ett skydd för den intellektuella äganderätten.⁴⁹

Rättsligt stöd för upphovsrättens ställning som en grundläggande rättighet framgår också av art. 17.2 EU-stadgan. Artikeln behandlar rätten till egendom och fastslår att immateriell egendom ska vara skyddad. Av EU-domstolens praxis följer att rättigheten inte är absolut utan kan i vissa fall begränsas med hänsyn till andra grundläggande rättigheter.⁵⁰ Skydd för egendom utgör även en grundläggande rättighet enligt art. 1 första tilläggsprotokollet i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (EKMR). Begreppet egendom i bestämmelsen innefattar även immateriell egendom.⁵¹

---

⁴⁸ Maunsbach & Wennersten, s. 56 f.

⁴⁹ Levin, s. 32.

⁵⁰ Se exempelvis C-275/06 *Promusicae*, p. 62–68; C-516/17 *Spiegel Online*, p. 42.

⁵¹ Se exempelvis Europadomstolen i mål nr 28743/03 *Melnychuk v. Ukraine* och mål nr 73049/01 *Anheuser-Bush Inc v. Portugal*, p. 72.

2.2 Upphovsrättens utveckling på EU-nivå och internationellt

Upphovsrätten är en territoriellt begränsad rättighet. Till följd av internationella överenskommelser och konventioner kan utländska verk ändå skyddas i Sverige med stöd av URL. Likaså kan svenska verk åtnjuta skydd utanför Sveriges gränser.⁵² I Sverige tillämpas ett dualistiskt synsätt, vilket innebär att de internationella avtalen måste genomföras i svensk lag för att införlivas och bli en del av den svenska rättsordningen. Det är inte möjligt för en part att direkt åberopa överenskommelserna inför domstol.⁵³ Däremot åligger det fortfarande de svenska myndigheterna och domstolarna att vidta en fördragskonform tolkning.⁵⁴

Utvecklingen av skydd för upphovsrättsliga verk på en internationell nivå har pågått under en lång tid. Redan år 1886 ingick flera stater i ett internationellt samarbete genom Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (BK). Konventionen bygger på principerna territorialitet, minimiskydd och nationell behandling.⁵⁵ Sverige är ansluten till BK och har ratificerat samtliga ändringar av konventionen.⁵⁶ BK har efterhand kompletterats med flera efterföljande överenskommelser och konventioner, däribland WIPO Copyright Treaty (WCT), WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT) och Avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätt (TRIPs-avtalet). Sverige är bunden av TRIPs-avtalet dels genom egen ratificering, dels genom medlemskap i EU som har tillträtt avtalet.⁵⁷

På EU-nivå har en omfattande harmonisering av upphovsrätten skett genom direktiv. Särskild stor betydelse har Infosoc-direktivet, som antogs i syfte att anpassa upphovsrätten till den digitala och teknologiska utvecklingen.⁵⁸

---

⁵² Bernitz m.fl., s. 11 och 40; Maunsbach & Wennersten, s. 20 och 61.

⁵³ Levin, s. 43.

⁵⁴ Bernitz m.fl., s. 16.

⁵⁵ Levin, s. 45; Maunsbach & Wennersten, s. 24.

⁵⁶ SÖ 1919:6, s. 209; prop. 1973:15, s. 1; WIPO "Contracting parties, Bern Convention".

⁵⁷ Prop. 1994/95:35, s. 1 och 64; Beslut 94/800/EG; WTO "Amendment of the TRIPS Agreement".

⁵⁸ Se skäl 5, 7, 17 och 59 Infosoc-direktivet.

Infosoc-direktivet bygger på WCT och WPPT.⁵⁹ Fördragen genomförs därmed i svensk rätt genom implementeringen av Infosoc-direktivet. Ett annat betydelsefullt direktiv är IPRED som syftar till att harmonisera civilrättsliga sanktioner för att säkerställa ett effektivt skydd för immateriella rättigheter.⁶⁰

2.3 Ensamrätten till ett verk

Upphovsrätt utgörs av ett flertal ensamrätter vilka uppstår formlöst i samband med skapande.⁶¹ För åtnjutande av upphovsrätt krävs det att alstret uppfyller kravet på verkshöjd, vilket motsvarar det EU-rättsliga originalitetskravet.⁶² Upphovsrätten består av ideella ensamrätter samt ekonomiska ensamrätter. I 2 § URL stadgas de ekonomiska ensamrätterna till ett verk, som består av en uteslutanderätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar och genom att göra verket tillgängligt för allmänheten. Med tillgängliggörande för allmänheten innefattas överföring till allmänheten, offentligt framförande, offentlig visning och spridning till allmänheten.⁶³

Begreppet överföring till allmänheten infördes i samband med implementeringen av Infosoc-direktivet och ska enligt HD tolkas direktivkonformt.⁶⁴ Innebörden av begreppet är inte föremål för någon precision i direktivet utan har utvecklats inom ramen för EU-domstolens praxis. Enligt EU-domstolen består överföring till allmänheten av två kumulativa rekvisit. För att bestämmelsen ska aktualiseras krävs det dels att det är frågan om en överföring, dels att denna överföring riktas till allmänheten.⁶⁵ Ensamrätten omfattar alla former av distansöverföringar oberoende av vilken teknik som används. Avgörande är att verket görs tillgängligt från en annan plats än där allmänheten befinner sig. Även överföringar on-demand, det vill säga när

---

⁵⁹ Prop. 2004/05:110, s. 1.

⁶⁰ Se art. 1 IPRED.

⁶¹ Levin, s. 71 och 114.

⁶² Se vidare om kvalifikationskravet prop. 1960:17, s. 43; C-5/08 *Infopaq*; C-145/10 *Painer*; C-310/17 *Levola Hengelo*; NJA 2015 s. 1097, p. 18; PMÖD i PMT 3491-16.

⁶³ Se 2 § 3 st. URL.

⁶⁴ NJA 2012 s. 975, p. 31 och 35.

⁶⁵ C-466/12 *Retriever*, p. 16; C-753/18 *Stim & SAM*, p. 30; C-263/18 *Tom Kabinet*, p. 61 och däri angiven rättspraxis.

enskilda kan välja från vilken tid och plats de vill ta del av verket, faller inom bestämmelsens tillämpningsområde.⁶⁶ Ett typfall på överföring till allmänheten är publicering av ett verk via internet.⁶⁷ Med hänsyn till det nyss anförda kan streaming och fildelning utgöra ett intrång på grund av att verket överförs till allmänheten. Vidare leder streaming och fildelning till mångfaldigande av verket. Ensamrätten till exemplarframställning utreds ingående nedan i kapitel tre.

2.4 Allmänt om inskränkningar och trestegsregeln

Omfattningen av det immaterialrättsliga skyddet har utvecklats som ett resultat av avvägningar mellan olika motstående intressen.⁶⁸ Upphovsmannen erhåller ett flertal ensamrätter i förhållande till sitt verk och kan med hänsyn därtill hindra att andra olovligen utnyttjar verket. Från de ekonomiska ensamrätterna följer dock ett flertal inskränkningar.⁶⁹ Lagstiftaren har i dessa fall bedömt det samhällseliga intresset av att kunna nyttja verket utan upphovsmannens tillstånd som starkare än upphovsmannens intresse av att kunna kontrollera hur verket används.⁷⁰ Undantag och inskränkningar från ensamrätterna återfinns i art. 5 Infosoc-direktivet. Av rättspraxis från EU-domstolen följer att uppräkningsinskränkningarna i artikeln är uttömmande samt att inskränkningarna utgör rättigheter till förmån för användarna av skyddade verk.⁷¹ Utnyttjar någon ett verk utan upphovsmannens samtycke, men agerandet sker inom ramen för en inskränkning utgör handlingen inte något intrång. Upphovsmannen måste i dessa fall tåla användningen av verket.

En betydelsefull inskränkning i ensamrätten till exemplarframställning är rätten att framställa ett eller några få exemplar av offentliggjorda verk för

---

⁶⁶ Levin, s. 139; Olsson, s. 103 f.

⁶⁷ Prop. 2004/05:110, s. 70.

⁶⁸ Bernitz m.fl., s. 10; Olsson, s. 26.

⁶⁹ Se 2 kap. URL.

⁷⁰ Prop. 1960:17, s. 60; Maunsbach & Wennersten, s. 98; Levin, s. 191.

⁷¹ C-516/17 *Spiegel Online*, p. 41 och 54.

privat bruk.⁷² EU-domstolen har i rättspraxis framfört att bestämmelsen om kopiering för privat bruk ska tolkas på så vis att den inte omfattar privatkopiering från en olaglig källa.⁷³ För att inskränkningen ska aktualiseras krävs det att förlagan för kopieringen är lagligen framställd eller tillgängliggjord.⁷⁴ Kopiering av ett verk som tillgängliggjorts utan rättighetsinnehavarens samtycke kan följaktligen inte rättfärdigas med stöd av inskränkningen.

Hur inskränkningar tolkas och tillämpas får stor betydelse för upphovsrättens räckvidd. Tolkning av respektive inskränkning ska ske mot bakgrund av syftet med bestämmelsen.⁷⁵ Inskränkningarna i upphovsrättslagen är utformade med hänsyn till Sveriges internationella förpliktelser, som till följd därav kan tjäna som tolkningsinstrument.⁷⁶ En bestämmelse av central betydelse är trestegsregeln⁷⁷ som kommer till uttryck i art. 9.2 BK, art. 13 TRIPs-avtalet samt art. 5.5 Infosoc-direktivet. Trestegsregeln är således en internationellt etablerad norm. Bestämmelsen ger ledning i hur utformning av upphovsrättsliga inskränkningar och undantag ska ske i syfte att upprätthålla en balans mellan olika intressen.⁷⁸ I de äldre internationella överenskommelserna utgör trestegsregeln endast ett krav vid lagstiftningsprocessen, detta ändrades genom Infosoc-direktivet vari trestegsregeln uttrycks som ett krav riktat mot rättstillämparen.⁷⁹

Trestegsregeln i art. 5.5 Infosoc-direktivet stadgar att de undantag och inskränkningar som föreskrivs i artikeln (1) endast får tillämpas i vissa särskilda fall (2) som inte strider mot det normala nyttjandet av verket och (3) som inte oskäligt inkräktar på rättsinnehavarnas legitima intressen. Trestegsregeln anknyter även till den allmänna principen om restriktiv tolkning av

---

⁷² Se 12 § URL.

⁷³ C-435/12 *ACI Adam*, p. 41; C-463/12 *Copydan*, p. 75.

⁷⁴ Se 12 § 4 st. URL.

⁷⁵ Levin, s. 193.

⁷⁶ Levin, s. 193.

⁷⁷ Trestegsregeln kan även benämnas som ”trestegstestet”.

⁷⁸ Axhamn (2010), s. 349.

⁷⁹ Karapapa, s. 135; se även skäl 44 Infosoc-direktivet.

inskränkningar och synsättet att upphovsrätt utgör en egendom.⁸⁰ Regeln uttrycks inte som någon självständig bestämmelse i svensk lagstiftning. Det stadgas i förarbetena till Infosoc-direktivets genomförande att trestegsregeln utgör en tolkningsregel för lagstiftaren samt att utformning av inskränkningar i upphovsrättslagen måste ske med beaktande av regeln. Med hänsyn därtill bedömdes det inte som nödvändigt att införa en uttrycklig hänvisning till trestegsregeln i upphovsrättslagen i samband med implementeringen av Infosoc-direktivet.⁸¹ HD har i praxis fastslagit att trestegsregeln även utgör en instruktion till domstolarna om hur olika inskränkningar bör tolkas i särskilda fall.⁸² Följaktligen förekommer trestegsregeln i svensk rätt både på lagstiftningsnivå och rättstillämpningsnivå.

---

⁸⁰ Pihlajarinne, s. 117.

⁸¹ Prop. 2004/05:110, s. 81 f.

⁸² NJA 2016 s. 212, p. 13.

3 Mångfaldiganderätten

3.1 Generellt om exemplarframställning

Ett exemplar utgörs av varje föremål i vilket verket är nedlagt eller fixerat och som gör det möjligt för andra att ta del av verket.⁸³ Exempelvis utgör fotografering av ett verk en exemplarframställning.⁸⁴ Av 2 § 1 st. URL framgår att upphovsrätt innefattar en uteslutanderätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar av det i ursprungligt eller ändrat skick, i översättning eller bearbetning. Vid implementeringen av Infosoc-direktivet tillfördes ett andra stycke, vilket utgör ett klagörande samt en utfyllnad och delvis överlappande reglering av paragrafens första stycke.⁸⁵ I 2 § 2 st. URL stadgas att ensamrätten till mångfaldigande av verk genom exemplarframställning omfattar varje direkt eller indirekt samt tillfällig eller permanent framställning av exemplar, oavsett i vilken form eller med vilken metod den sker och oavsett om den sker helt eller delvis. Bestämmelsen är således teknikneutral. Följaktligen utgör även lagring av ett verk inne i en dator eller i andra tekniska anordningar ett exemplar.⁸⁶

Begreppet exemplarframställning är enligt EU-domstolens praxis ett unionsrättsligt begrepp och ska tolkas enhetligt i hela unionen.⁸⁷ Vidare ska begreppet enligt ingressen till Infosoc-direktivet tolkas vidsträckt.⁸⁸ I *Infopaq* bedömdes elva ord som kopierats vara tillräckligt för att utgöra en exemplarframställning.⁸⁹ EU-domstolen framförde att avgörande för om ett mångfaldigande har ägt rum är om den framställda delen innehåller element av verket som i sig ger uttryck för ett intellektuellt skapande.⁹⁰ Utgångspunkten för domstolens avgörande i *Infopaq* var att en hög skyddsnivå för

---

⁸³ Prop. 2004/05:110, s. 56.

⁸⁴ Se NJA 1981 s. 313.

⁸⁵ Prop. 2004/05:110, s. 55.

⁸⁶ Olsson, s. 94; Levin, s. 137; se även NJA 2018 s. 725 vari HD bedömde att endast passiv lagring inte utgjorde något upphovsrättsligt intrång.

⁸⁷ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 154.

⁸⁸ Se skäl 21 och 22 Infosoc-direktivet.

⁸⁹ C-5/08 *Infopaq*, p. 48.

⁹⁰ C-5/08 *Infopaq*, p. 51.

upphovsrätten skulle upprätthållas. Det har i den juridiska litteraturen riktats viss kritik mot att EU-domstolen inte vägde in motstående samhällsintressen vid avgörandet utan motiverade bedömningen uteslutande utifrån rättighetsinnehavarens intressen.⁹¹

3.2 Särskilt om tillfällig exemplarframställning

3.2.1 Allmänt

I samband med den digitala utvecklingen uppmärksammades frågan om framställning av exemplar som endast existerar under en begränsad tidsperiod faller inom rättighetsinnehavarens ensamrätt.⁹² Frågan besvaras inte i vare sig BK eller WCT. I anslutning till bestämmelsen om mångfaldigande i art. 1.4 WCT uttalas endast att mångfaldiganderätten som fastställs i art. 9 BK gäller i sin helhet i den digitala miljön och vid användning av verk i digital form. Vidare anges att lagring av ett skyddat verk i digital form utgör ett mångfaldigande.⁹³ Axhamn menar att uttalandet lämnar öppet för tolkning av begreppet lagring, men att det inte säger något om tillfälliga former av mångfaldigande.⁹⁴

Den allmänna uppfattningen var tidigare att flyktiga exemplar inte omfattas av upphovsrätten.⁹⁵ Rättsläget ändrades i samband med Infosoc-direktivet. I förarbetena till implementeringen av direktivet klargjordes för första gången att även tillfälliga exemplar ingår i upphovsmannens ensamrätt.⁹⁶ Ensamrätten till exemplarframställning omfattar numera både permanenta och tillfälliga kopior.⁹⁷ Implementeringen av Infosoc-direktivet medförde i detta hänseende en utvidgning av ensamrätten.

---

⁹¹ Alexander, s. 523; Axhamn (2010), s. 353.

⁹² Karapapa, s. 112.

⁹³ Se ”beträffande artikel 1.4 WCT” i Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 089, 11/04/2000 s. 008-00014.

⁹⁴ Axhamn (2010), s. 352; se vidare om lagring NJA 2018 s. 725.

⁹⁵ Levin, s. 137.

⁹⁶ Prop. 2004/05:110, s. 50 och 89 ff.

⁹⁷ Se 2 § 2 st. URL.

Tillfälliga exemplar kan även uppstå av en del av ett verk. Vid bedömningen om agerandet faller inom upphovsmannens ensamrätt beaktas den helhet som utgörs av de fragment som mångfaldigas samtidigt och existerar under en viss given tidsrymd. För att utgöra ett exemplar krävs det att fragmenten sammantaget uppfyller originalitetskravet.⁹⁸

3.2.2 Uppkomsten av tillfälliga exemplar vid streaming

Vid teknisk överföring av ett verk via internet uppstår mångfaldiganden som är nödvändiga för att användaren ska kunna ta del av verket på sin skärm.⁹⁹ Det sker även en automatisk mellanlagring av materialet på olika servrar och routrar samt en tillfällig mellanlagring genom caching i syfte att effektivisera överföringen. Vid caching sker en mellanlagring både i servrar och routrar i nätverket vid internetförmedlingen och sedan även i användarens egna dator.¹⁰⁰ Exemplarframställning vid webbläsning kan även ske i form av ”mirroring”, vilket innebär att hela webbsidan lagras i syfte att inte överbelasta populära webbplatser.¹⁰¹

När en slutanvändare tar del av verk genom streaming skapas det till följd av den tekniska processen tillfälliga exemplar av verket. Det rör sig dels om de skärmkopior som uppkommer för att användaren överhuvudtaget ska kunna se verket på sin skärm, dels tillfälliga exemplar som lagras i användarens dator.¹⁰² Slut användare kan inte själva påverka uppkomsten av dessa exemplar och kan inte heller undgå mångfaldigande av verket i samband med streaming. Tillfälliga exemplar skapas följaktligen även om verket aldrig blir föremål för någon permanent nedladdning.¹⁰³ Den tillfälliga exemplarframställningen kan i dessa fall beskrivas som en bieffekt av att slutanvändaren använder sin dator för att ta del av verken via en webbplats.¹⁰⁴

---

⁹⁸ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 157.

⁹⁹ Levin, s. 137; se även Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 170–172; C-527/15 *Filmspelers*, p. 67 och 71.

¹⁰⁰ Prop. 2004/05:110, s. 89; Olsson s. 153.

¹⁰¹ Olsson, s. 153.

¹⁰² Pila & Torremans, s. 284.

¹⁰³ Liang, s. 805.

¹⁰⁴ Jfr. C-360/13 *Meltwater*, p. 15–17.

3.2.3 Inskränkningen avseende tillfälliga exemplar

3.2.3.1 Bestämmelsens syfte och rekvisit

Inskränkningen i 11 a § URL¹⁰⁵ medför att vissa exemplar som uppstår tillfälligt inte resulterar i något upphovsrättsligt intrång. Bestämmelsen tar sikte på situationer där uppkomsten av tillfälliga kopior utgör en nödvändig del av den tekniska process som krävs för att kunna ta del av verket. I förarbetena anges att syftet med inskränkningen är att mellanhänder som tillhandahåller teknik för överföringsprocesser mellan andra aktörer samt personer som endast tar del av verket genom vanlig webbläsning inte ska hållas ansvariga för den tillfälliga exemplarframställningen.¹⁰⁶ Om alla tekniska mellanlagringar och tillfälliga exemplar skulle kräva upphovsmannens tillstånd finns det en risk att detta hade hindrat en effektivt fungerande modern informationsteknologi.¹⁰⁷ Syftet med inskränkingsbestämmelsen är således att upphovsmannens ensamrätt till exemplarframställning inte ska få orimliga konsekvenser.¹⁰⁸ Från inskränkingsbestämmelsens tillämpningsområde undantas litterära verk i form av datorprogram eller sammanställningar.¹⁰⁹

Det som eftersträvas med inskränkingsbestämmelsen är en balans mellan å ena sidan upphovsmannens intresse av ensamrätt till sitt verk och rätt till ersättning för utnyttjande som sker genom tekniska processer. Å andra sidan intresset av att hålla vissa mångfaldiganden utanför upphovsmannens ensamrätt. Däribland mångfaldiganden som sker endast på grund av att exemplaret är nödvändigt rent tekniskt samt nyttjanden som endast består av ren användning.¹¹⁰

---

¹⁰⁵ Omnämns i uppsatsen som ”inskränkingsbestämmelsen”.

¹⁰⁶ Prop. 2004/05:110, s. 92.

¹⁰⁷ Olsson, s. 154.

¹⁰⁸ Olsson, s. 152 f.

¹⁰⁹ Se 11 a § 3 st. URL.

¹¹⁰ Axhamn (2010), s. 352.

Den svenska bestämmelsen i 11 a § URL motsvaras av art. 5.1 Infosoc-direktivet som är den enda tvingande inskränkningen i direktivet. Medlemsstaterna är till följd därav skyldiga att implementera inskränkningen i den nationella rättsordningen.¹¹¹ EU-domstolen har i praxis uttalat att rekvisiten är kumulativa och ska tolkas restriktivt samt mot bakgrund av trestegsregeln i art. 5.5 Infosoc-direktivet.¹¹² Vidare ska inskränkingsbestämmelsen tolkas så att dess syfte upprätthålls på ett ändamålsenligt sätt. Av fast rättspraxis från EU-domstolen följer också att tolkning av en unionsbestämmelse inte endast omfattar lydelsen utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i.¹¹³

Enligt EU-domstolen är syftet med inskränkingsbestämmelsen att möjliggöra och säkerställa nya teknologiers utveckling och funktion. Bestämmelsen har också till syfte att upprätthålla en skälig avvägning mellan rättighetsinnehavarnas intressen och intressen hos användarna av skyddade alster som önskar att utnyttja dessa nya teknologier.¹¹⁴ Vidare ska inskränkningen enligt EU-domstolen tolkas mot bakgrund av kravet på upphovsmannens rättssäkerhet avseende skyddet för deras verk.¹¹⁵ I *Premier League* bedömde EU-domstolen att det tillfälliga mångfaldigande som uppstod vid användning av moderna tv-apparater omfattades av bestämmelsens tillämpningsområde. Tolkningen motiverades med att en annan bedömning skulle riskera att hämma eller helt stoppa spridningen av nya teknologier, vilket skulle gå emot syftet med bestämmelsen.¹¹⁶ Pihlajarinne menar att EU-domstolen med tiden har övergått från en restriktiv och inskränkt tillämpning av bestämmelsen till ett mer flexibelt förhållningsätt med bedömningar från fall till fall.¹¹⁷

---

¹¹¹ Olsson & Rosén, [kommentar till 11 a § URL]; Kur m.fl., s. 317.

¹¹² C-5/08 *Infopaq*, p. 55–56; C-302/10 *Infopaq II*, p. 26–27; C-360/13 *Meltwater*, p. 23; C-527/15 *Filmspelers*, p. 61–63.

¹¹³ C-427/15 *New wave*, p. 19; C-99/15 *Liffers*, p. 14 och däri angiven rättspraxis.

¹¹⁴ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 164; C-360/13 *Meltwater*, p. 24.

¹¹⁵ C-5/08 *Infopaq*, p. 59.

¹¹⁶ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 179.

¹¹⁷ Pihlajarinne, s. 120 ff.

Inskränkingsbestämmelsen består av fem kumulativa rekvisit.¹¹⁸ För att ett exemplar ska omfattas av inskränkningen krävs det att (1) exemplaret utgör en tillfällig form av mångfaldigande, (2) exemplaret utgör en integrerad och väsentlig del i en teknisk process, (3) exemplaret är flyktigt eller har en underordnad betydelse i den tekniska processen, (4) exemplaret har inte någon självständig ekonomisk betydelse och (5) syftet med exemplaret är att möjliggöra en överföring i ett nät via en mellanhand eller en laglig användning.¹¹⁹ En uppfattning i doktrin är att rekvisiten i bestämmelsen ska läsas och uppfyllas i ljuset av varandra, detta eftersom rekvisiten till viss del är överlappande och upprepande.¹²⁰ I avsnitten nedan följer en genomgång av respektive rekvisit följt av en redogörelse av trestegsregeln vid tillämpning av inskränkingsbestämmelsen.

3.2.3.2 Tillfällig form av mångfaldigande

Av det första rekvisitet följer att inskränkingsbestämmelsen omfattar framställning av tillfälliga exemplar.¹²¹ Med *tillfällig* avses att kopian endast existerar under en kortvarig och begränsad tidsrymd.¹²² Det ska således inte röra sig om någon permanent exemplarframställning. Inskränkningen är därmed inte tillämplig i situationer som rör nedladdning till följd av att kopiorna inte är av tillfällig karaktär.¹²³

EU-domstolen uttalade i *Infopaq* att det utgör en tillfällig form av mångfaldigande när exemplarets existens är begränsat till vad som är nödvändigt för att den tekniska processen ska fungera väl. Den tekniska processen ska även vara automatiserad på så sätt att exemplaret raderas utan mänskligt ingripande så snart exemplaret inte längre fyller någon funktion.¹²⁴ EU-domstolen angav att den tillfälliga exemplarframställningen inte skulle vara beroende av något skönsmässigt mänskligt ingripande, eftersom det i

---

¹¹⁸ C-5/08 *Infopaq*, p. 54; C-302/10 *Infopaq II*, p. 25.

¹¹⁹ Se 11 a § URL.

¹²⁰ Karapapa, s. 118.

¹²¹ Se 11 a § URL.

¹²² Karapapa, s. 119.

¹²³ Olsson & Rosén, [kommentar till 11 a § URL].

¹²⁴ C-5/08 *Infopaq*, p. 64.

sådant fall inte kunde säkerställas att exemplaret verkligen skulle komma att raderas. Den exemplarframställning som ägde rum i målet genom att exemplaret skrevs ut på ett fysiskt papper bedömdes med hänsyn därtill inte utgöra någon tillfällig form av mångfaldigande.¹²⁵

Infopaq var det första avgörandet där EU-domstolen introducerade kriteriet om avsaknad av mänskligt ingripande vid prövning av inskränkingsbestämmelsen.¹²⁶ Senare praxis bekräftar att kravet på tillfälligt mångfaldigande avgörs utifrån en bedömning avseende att exemplaret endast existerar under den period som krävs för att den tekniska processen ska fungera väl.¹²⁷ Kravet på avsaknad av mänskligt ingripande har dock kommit att lättats något i efterföljande praxis.¹²⁸

Hur länge exemplaret existerar är i sig inte avgörande för bedömningen. I *Meltwater*-målet prövades huruvida skärmkopior respektive cachekopior, som uppstod i samband med att en slutanvändare tog del av material publicerat på en webbsida, utgjorde en tillfällig exemplarframställning. Så snart en användare lämnar webbsidan upphör skärmkopiorna att existera. Cachekopiorna fortsätter dock att existera ett tag efter det och ersätts normalt sett automatiskt med annat innehåll efter en viss tidsperiod. Hur länge cachekopiorna existerar är beroende av cachens kapacitet samt hur mycket slutanvändaren använder internet. Trots att cachekopiornas existens är något mer utsträckt än skärmkopiornas ansågs båda typerna av exemplarframställning vara av tillfällig art.¹²⁹

---

¹²⁵ C-5/08 *Infopaq*, p. 62 och 68.

¹²⁶ Karapapa, s. 120.

¹²⁷ C-360/13 *Meltwater*, p. 28; C-302/10 *Infopaq II*, p. 30.

¹²⁸ Se nedan avsnitt 3.2.3.3.

¹²⁹ C-360/13 *Meltwater*, p. 26.

3.2.3.3 Integrerad och väsentlig del i en teknisk process

Det andra rekvisitet stadgar att exemplaret måste utgöra en integrerad och väsentlig del i en teknisk process. Som exempel på teknisk process anges i förarbetena den digitala process som sker för att möjliggöra att en internetanvändare ska kunna ta del av verk på internet samt den process som sker vid överföring av verk med e-post.¹³⁰ Exemplarframställningen ska vara en nödvändig del av den tekniska processen och inte syfta till att reproducera verket, utan endast bidra till att den tekniska processen blir välfungerande.¹³¹ EU-domstolen uttalade i *Meltwater* att rekvisitet består av två kumulativa villkor. För det första ska mångfaldigandeformen i dess helhet genomföras genom en teknisk process. För det andra ska formen av mångfaldigande vara nödvändig på så sätt att den tekniska processen annars inte kan fungera på ett korrekt och effektivt sätt.¹³²

I *Infopaq II* prövades frågan om det är av någon betydelse i vilket skede av den tekniska processen som exemplarframställningen sker samt om det har någon betydelse att denna process inleds med ett mänskligt ingripande.¹³³ EU-domstolen konstaterade att art. 5.1 Infosoc-direktivet inte anger i vilket skede av den tekniska processen som exemplarframställningen ska genomföras. Enligt domstolen kunde det därmed inte uteslutas att processen inleds eller avslutas med ett sådant mångfaldigande.¹³⁴ I målet bestod den tekniska processen av utförandet av automatiserade elektroniska sökningar i tidningsartiklar. Denna process gav upphov till skapandet av olika digitala filer vilka innebar en exemplarframställning. Själva processen inleddes av att tidningsartiklar skannades in för hand för att sedan behandlas i digital form.¹³⁵ EU-domstolen fann att mångfaldigandet som skedde genom skapandet av olika filer var nödvändigt för den tekniska processen. Med hänsyn därtill fastslog domstolen att en exemplarframställning kan uppfylla det andra

---

¹³⁰ Prop. 2004/05:110, s. 93 och 381.

¹³¹ Karapapa, s. 124.

¹³² C-360/13 *Meltwater*, p. 28.

¹³³ C-302/10 *Infopaq II*, p. 29.

¹³⁴ C-302/10 *Infopaq II*, p. 30.

¹³⁵ C-302/10 *Infopaq II*, p. 33–36.

rekvisitet i inskränkingsbestämmelsen trots att ett mänskligt ingripande sker vid processens inledande eller avslutande.¹³⁶ I doktrin har avgörandet tolkats som att EU-domstolen vidgade tillämpningen av inskränkningen gällande framställning av tillfälliga exemplar.¹³⁷

3.2.3.4 Flyktig eller av underordnad betydelse

Det tredje rekvisitet stadgar att det tillfälliga exemplaret måste vara antingen flyktigt eller ha en underordnad betydelse i den tekniska processen.¹³⁸ Rekvisitet består därmed av två alternativa villkor. Enligt förarbetena omfattas kopior som uppkommer utan att nätverksoperatören eller användaren kan påverka kopian uppkomst samt kopior som uppstår utan att det är möjligt att påverka den tiden som kopian existerar.¹³⁹

EU-domstolen angav i *Meltwater*-målet att kravet på flyktigt är uppfyllt under förutsättning att exemplarets livslängd är begränsat till vad som krävs för att den tekniska processen ska fungera väl.¹⁴⁰ Rekvisitet flyktigt är således nära anknutet till rekvisitet tillfälligt, detta medför att bedömningen av rekvisitens uppfyllnad går in i varandra. För att vara av underordnad betydelse krävs det att formen av mångfaldigande inte har någon självständig existens eller något självständigt syfte i förhållande till den tekniska process den ingår i.¹⁴¹ EU-domstolen framförde vidare i *Meltwater* att skärmkopior av sin natur är flyktiga eftersom de upphör så snart användaren lämnar webbplatsen.¹⁴² Cachekopior existerar däremot längre och ansågs av den anledningen inte kunna bedömas som flyktiga. Framställning av cachekopior avgörs dock i förhållande till den tekniska processen och kan inte skapas självständigt utanför denna process. Med hänsyn till att cachekopior inte har något självständigt syfte bedömde EU-domstolen att de var av underordnad betydelse.¹⁴³

---

¹³⁶ C-302/10 *Infopaq II*, p. 37–39.

¹³⁷ Karapapa, s. 126.

¹³⁸ Se 11 a § 1 st. URL.

¹³⁹ Prop. 2004/05:110, s. 94.

¹⁴⁰ C-360/13 *Meltwater*, p. 40.

¹⁴¹ C-360/13 *Meltwater*, p. 43.

¹⁴² C-360/13 *Meltwater*, p. 46.

¹⁴³ C-360/13 *Meltwater*, p. 49–50.

3.2.3.5 Ingen självständig ekonomisk betydelse

Det fjärde rekvisitet anger att det tillfälliga exemplaret inte får ha någon självständig ekonomisk betydelse.¹⁴⁴ Rekvisitet reflekterar kravet i trestegsregeln avseende att inskränkningen inte får innebära en oskälig inkräkning på den normala ekonomiska exploateringen av ett verk.¹⁴⁵ Självständig ekonomisk betydelse kan uppstå exempelvis i de fall då exemplaret existerar efter det att ursprungskopian tagits bort från internet.¹⁴⁶ Rekvisitet utgör däremot inte något hinder mot att exemplaret har ett kommersiellt värde.¹⁴⁷

I *Premier League* prövades ett agerande av en brittisk pubägare som mottog sändningar av Premier League matcher genom en utländsk avkodningsutrustning i syfte att kringgå betalning av licensavgifter. Agerandet skedde utan samtycke från rättighetsinnehavaren.¹⁴⁸ Tolkningsfrågorna till EU-domstolen var dels huruvida agerandet utgjorde en otillåten överföring till allmänheten, dels huruvida exemplarframställningen som skedde vid uppspelet av matcherna på bildskärmarna och i satellitkodernas minnen var otillåten.¹⁴⁹ EU-domstolen angav att det fjärde rekvisitet var uppfyllt under förutsättning att den ekonomiska nyttan som följde av exemplarframställningen inte gick utöver den ekonomiska nytta som uppstod till följd av sändningens mottagande och utsändning. Med hänsyn till att de tillfälliga mångfaldigandena utgjorde en oskiljaktig och osjälvständig del av processen för att ta emot sändningen av verken kunde de inte bedömas medföra någon nytta som gick utöver nyttan av själva mottagandet av sändningen.¹⁵⁰ Mångfaldigandena föll således inom inskränkningens tillämpningsområde. Däremot utgjorde agerandet en otillåten överföring till allmänheten.¹⁵¹ EU-domstolens avgörande gick i detta hänseende emot generaladvokatens förslag

---

¹⁴⁴ Se 11 a § 1 st. URL.

¹⁴⁵ Karapapa, s. 132.

¹⁴⁶ Prop. 2004/05:110, s. 381.

¹⁴⁷ Karapapa, s. 132.

¹⁴⁸ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 36–42 och 50.

¹⁴⁹ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 54.

¹⁵⁰ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 175–177.

¹⁵¹ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 211.

till avgörande. Enligt generaladvokaten skulle de tillfälliga kopior som uppstod på bildskärmarna anses ha ett självständigt ekonomiskt värde, detta eftersom kopiorna var föremål för utsändning och den ekonomiska betydelsen av utsändning baseras på mottagningen.¹⁵²

I *Infopaq II* framförde EU-domstolen att kravet på avsaknad av självständig ekonomisk betydelse är uppfyllt under förutsättning att mångfaldigandet inte leder till någon ekonomisk nytta utöver den som följer av den lagliga användningen av verket. Vidare angav domstolen att den tillfälliga formen av mångfaldigande inte får leda till att verket ändras.¹⁵³ Att den tillfälliga exemplarframställningen skedde för att underlätta användningen av verket och att en sådan användning möjliggjorde rationaliseringsvinster genom ökade vinster eller minskning av produktionskostnaderna bedömdes av EU-domstolen endast utgöra en oskiljaktig del av mångfaldigandet. Trots att exemplarframställningen bidrog till ett ekonomiskt värde bedömdes detta utgöra en integrerad del av den ekonomiska nyttan av den lagliga användningen av verket.¹⁵⁴ EU-domstolens avgörande i *Infopaq II* har ifrågasatts i doktrin. Den tillfälliga exemplarframställning som skedde i avgörandet bedömdes, som ovan utrett, inte ha något självständigt ekonomiskt värde, detta trots att reproduktionen av verken utgjorde en del av den service som användarna betalade för.¹⁵⁵

3.2.3.6 Överföring via en mellanhand eller laglig användning

Allmänna utgångspunkter

Det femte rekvisitet består av två alternativa förutsättningar. För det första kan exemplaret vara tillåtet om framställningen sker i syfte att möjliggöra en överföring i nät mellan tredje parter via en mellanhand. Som exempel i propositionen anges den exemplarframställning som sker hos nätverks-

---

¹⁵² Generaladvokatens förslag till avgörande i målen C-403/08 och C-429/08, p. 95–96.

¹⁵³ C-302/10 *Infopaq II*, p. 54.

¹⁵⁴ C-302/10 *Infopaq II*, p. 49–50.

¹⁵⁵ Pila och Torremans, s. 290; Karapapa, s. 133.

operatörer vid förmedling av innehåll.¹⁵⁶ EU-domstolen har i praxis angett att begreppet mellanhand ska ges en vidsträckt tolkning.¹⁵⁷

För det andra är rekvisitet uppfyllt om syftet med exemplarframställningen är att möjliggöra en laglig användning av verket. I lagtexten definieras *laglig användning* som antingen en användning med tillstånd från upphovsmannen eller rättighetsinnehavaren eller en annan användning som inte är otillåten enligt upphovsrättslagen.¹⁵⁸ Ett agerande kan uppfylla kravet på att inte vara otillåtet enligt lag exempelvis på grund av att agerandet faller inom en inskränkning eller ett undantag.¹⁵⁹

Villkoret om laglig användning får särskild betydelse i samband med webbläsning.¹⁶⁰ I förarbetena anges att tillfälliga kopior som uppkommer vid vanlig webbläsning när användaren endast tittar eller lyssnar på ett verk faller inom inskränkningens tillämpningsområde.¹⁶¹ Varken upphovsrättslagen eller Infosoc-direktivet berör frågan huruvida det krävs att förlagan för den tillfälliga kopian ska vara lovligen framställd eller tillgängliggjord.¹⁶² I de svenska förarbetena framförs att en kopia kan framställas med stöd av inskränkingsbestämmelsen oavsett om förlagan för kopieringen olovligen publicerats på internet eller på annat sätt utan rättighetsinnehavarens samtycke tillgängliggjorts. Ett krav på laglig förlaga ansågs inte vara lämpligt med hänsyn till att enskilda i sådana fall skulle riskera att begå upphovsrättsliga intrång vid vanlig webbläsning.¹⁶³ I ljuset av praxis från EU-domstolen är det dock oklart om förarbetsuttalandena återger rättsläget på ett korrekt sätt.¹⁶⁴

---

¹⁵⁶ Prop. 2004/05:110, s. 381.

¹⁵⁷ C-557/07 *Tele2*, p. 43–45.

¹⁵⁸ Se 11 a § 2 st. 2 p. URL.

¹⁵⁹ Karapapa, s. 128.

¹⁶⁰ Olsson & Rosén, [kommentar till 11 a § URL].

¹⁶¹ Prop. 2004/05:110, s. 382.

¹⁶² Olin, [kommentar till 11 a § URL] i Lexino.

¹⁶³ Prop. 2004/05:110, s. 95 och 97; Bet. 2004/05:LU27, s. 30; Ds 2007:29, s. 58 f.

¹⁶⁴ Olin, [kommentar till 11 a § URL] i Lexino.

Premier League-målen

Rekvisitet laglig användning blev till föremål för EU-domstolens prövning i *Premier League*-målen. Domstolen uttalade att agerandet bestående av att ta emot sändningarna i sig och visa dem i en privat krets inte utgjorde något otillåtet agerande enligt varken EU-rätten eller den nationella lagstiftningen. Mångfaldigandet ansågs därmed endast ha till syfte att möjliggöra en laglig användning av verket i den mening som avses i art. 5.1 Infosoc-direktivet.¹⁶⁵

Avgörandet kan uppfattas som svårförstått med hänsyn till att exemplarframställningen gjordes i syfte att möjliggöra en överföring till allmänheten av verket, vilket resulterade i ett upphovsrättsligt intrång. Pila och Torremans förklarar utgången av målet utifrån att en distinktion måste göras mellan agerandet att endast starta en tv-skärm respektive att höja ljudet och göra skärmen tillgänglig för ett stort antal människor. Själva agerandet som innebär exemplarframställning, det vill säga startandet av TV-skärmen, är i sig inte olagligt enligt varken den nationella lagstiftningen eller EU-rätten. Det faktum att den efterföljande handlingen utgör ett upphovsrättsligt intrång påverkar inte laglighetsbedömningen av det inledande agerandet.¹⁶⁶

Filmspelers-målet

Det uppmärksammade målet *Filmspelers* aktualiserade också en prövning av rekvisitet laglig användning. Målet berörde upphovsrättsliga intrång som uppstod till följd av försäljning av multimediaspelare. Innan försäljningen hade multimediaspelarna försetts med tilläggsprogram innehållande hyperlänkar som gjorde det möjligt för köparen att fritt ta del av upphovsrättsligt skyddat material utan rättighetsinnehavarnas samtycke.¹⁶⁷

En av de aktuella frågorna i målet var huruvida rekvisitet laglig användning kunde anses vara uppfyllt i en situation när ett tillfälligt mångfaldigande sker av ett verk genom streaming från en webbplats där verket utbjudits av tredje

---

¹⁶⁵ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 171–172.

¹⁶⁶ Pila och Torremans, s. 289.

¹⁶⁷ C-527/15 *Filmspelers*, p. 14–17.

man utan rättighetsinnehavarnas tillstånd.¹⁶⁸ I generaladvokatens förslag till avgörande påpekades att det inte var frågan om någon allmän prövning av fenomenet streaming, utan en prövning av användarens agerande utifrån de särskilda förutsättningarna som förelåg i målet.¹⁶⁹

Generaladvokaten uppmärksammade EU-domstolens tidigare avgörande i *GS Media*-målet¹⁷⁰. I *GS Media* prövades intrångsfrågan i förhållande till den som genom en hyperlänk gjorde ett verk tillgängligt för allmänheten. Enligt generaladvokaten borde samma kriterium även tillämpas på personer som endast använder en hyperlänk, exempelvis för att ta del av ett verk genom streaming. Om agerandet sker utan vinstsyfte blir därmed det avgörande huruvida personen kände till eller borde ha känt till att verket fanns olagligt på nätet. Generaladvokaten framhöll dock att han ansåg att det subjektiva rekvisitet var lämpligare för att utesluta personligt ansvar än för att pröva om det föreligger en rättsstridighet i objektiva hänseende.¹⁷¹ Vidare är rekvisitet laglig användning enligt generaladvokaten i stort beroende av huruvida det finns medgivande från rättighetsinnehavaren. Känner slutanvändaren inte till avsaknaden av sådant medgivande och inte heller borde känna till det skulle detta kunna befria personen från ansvar. Generaladvokaten uttalade dock att slutanvändarens agerande, i objektiva hänseende, inte bör kunna anses utgöra en laglig användning på grund av avsaknaden av medgivande från rättighetsinnehavaren.¹⁷²

Vid EU-domstolens prövning av *Filmspelers*-målet påpekades att rättighetsinnehavaren inte hade gett sitt tillstånd till exemplarframställning. Till följd därav blev den avgörande frågan i målet om syftet med mångfaldigandet var att möjliggöra en användning av verket som inte är otillåtet enligt Infosoc-direktivet.¹⁷³ EU-domstolen ansåg med anledning av hur multimediaspelarna marknadsförts att de förinstallerade tilläggsprogrammen var den främsta

---

¹⁶⁸ C-527/15 *Filmspelers*, p. 22.

¹⁶⁹ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 67.

¹⁷⁰ C-160/15, *GS Media*.

¹⁷¹ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 70–71.

¹⁷² Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 71–72.

¹⁷³ C-527/15 *Filmspelers*, p. 66.

anledningen för kunder att köpa produkten.¹⁷⁴ I marknadsföringen användes fraserna ”Betala aldrig mer för film, serier och sport” och ”Netflix tillhör nu det förflutna”.¹⁷⁵ Till följd därav menade domstolen att köparen i princip avsiktligt och med vetskap om omständigheterna tog del av de skyddade verken utan kostnad och utan samtycke från rättighetsinnehavarna.¹⁷⁶ Med hänsyn till att rekvisiten i inskränkingsbestämmelsen i art. 5.1 Infosoc-direktivet ska tolkas mot bakgrund av trestegsregeln i art. 5.5 Infosoc-direktivet fann EU-domstolen att det inte kunde röra sig om någon laglig användning i det aktuella fallet.¹⁷⁷

Kommentarer i den juridiska litteraturen

Det faktum att EU-domstolen i *Filmspeler* vägde in subjektiva förutsättningar för att avgöra om det objektivt sett förelåg ett intrång uppmärksammas särskilt i doktrin.¹⁷⁸ Domstolens rättspraxis gällande rekvisitet laglig användning anses till följd därav vara något mångtydig.¹⁷⁹ Synodinou menar att den tidigare flexibla tolkningen av inskränkingsbestämmelsen övergavs i och med *Filmspeler*-domen, där domstolen i stället vidtog en mer strikt tolkning av rekvisitet. Enligt Synodinou talar avgörandet för att domstolen uppställer ett krav på att förlagan för kopieringen ska vara lagligt tillgängliggjort för att det ska röra sig om en laglig användning.¹⁸⁰ Synodinou framför att förekomsten av laglig användning för slutanvändaren beror på två inbördes relaterade rekvisit; (1) den enskildes åtkomst till verket via en laglig källa och (2) den enskildes vetskap om källans laglighet respektive olaglighet.¹⁸¹ Synodinou menar att om den tillfälliga kopieringen uppstår i en kontext av uppenbart olagligt utnyttjande av verket och användarna har vetskap om detta kan användaren inte förlita sig på inskränkingsbestämmelsen.¹⁸²

---

¹⁷⁴ C-527/15 *Filmspeler*, p. 69.

¹⁷⁵ Se Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 19.

¹⁷⁶ C-527/15 *Filmspeler*, p. 69.

¹⁷⁷ C-527/15 *Filmspeler*, p. 70–71.

¹⁷⁸ Olin, [kommentar till 11 a § URL] i Lexino.

¹⁷⁹ Groom m.fl., s. 594.

¹⁸⁰ Synodinou, s. 24.

¹⁸¹ Synodinou, s. 25.

¹⁸² Synodinou, s. 25 och 34.

Filmspelar tolkas även innebära att det endast är slutanvändare som avsiktligt och med vetskap om att de tar del av olovligt publicerat material som gör sig skyldiga till upphovsrättsliga intrång. Det påtalas vidare att avgörandet inte i sig medför att all tillfällig exemplarframställning som uppstår vid streaming faller utanför inskränkingsbestämmelsens tillämpningsområde.¹⁸³ I anslutning till diskussionen om *Filmspelar*-målet och betydelsen av slutanvändarens avsikt uppmärksammas även svårigheten för användare att säkerställa att materialet den tar del av via streaming är lovligen tillgängliggjort. Som exempel nämns Youtube där miljontals av filmklipp finns publicerade, vissa med rättighetsinnehavarens tillåtelse och vissa utan.¹⁸⁴

3.2.3.7 Trestegsregeln

Trestegsregeln medför krav både vid utformning av inskränkningar och vid tillämpningen av dessa. Således innebär trestegsregeln att inskränkningen om tillfällig exemplarframställning endast får tillämpas i särskilda fall som inte strider mot det normala nyttjandet av verket och som inte oskäligt inkräktar på rättighetsinnehavarens legitima intressen.¹⁸⁵ Enligt Olssons mening får trestegsregeln särskild stor betydelse vid olovlig streaming.¹⁸⁶

Utformningen av art. 5.5 Infosoc-direktivet har gett upphov till en diskussion i den juridiska litteraturen. Ett synsätt är att trestegsregeln medför en uppsättning villkor som måste uppfyllas utöver de villkor som framgår av den specifika inskränkingsbestämmelsen.¹⁸⁷ Ett annat synsätt är att trestegsregeln inte medför några ytterligare villkor utan endast påverkar tolkningen av inskränkingsbestämmelsen.¹⁸⁸ Den senare uppfattningen bygger på EU-domstolens uttalande i *Infopaq II*, vari domstolen ansåg att det var tillräckligt att konstatera att samtliga rekvisit i art. 5.1 var uppfyllda. Till följd därav bedömdes mångfaldigandet i målet inte strida mot det normala utnyttjandet

---

¹⁸³ Hansson, s. 212; Kur m.fl., s. 371.

¹⁸⁴ Kappos & Langenius, s. 100.

¹⁸⁵ Se avsnitt 2.4.

¹⁸⁶ Olsson, s. 157.

¹⁸⁷ Hart, s. 631 f.; Karapapa, s. 136; Kur m.fl., s. 383.

¹⁸⁸ Karapapa, s. 134; Kur m.fl., s. 383 f.

av verket och inte heller oskäligt inkräkta på rättighetsinnehavarens legitima intressen.¹⁸⁹ Någon självständig prövning av trestegsregeln vidtogs inte. I senare rättspraxis har EU-domstolen däremot efter en prövning av art. 5.1 övergått till att göra en självständig bedömning av art. 5.5. I både *Premier League* och *Meltwater* konstaterade EU-domstolen att samtliga rekvisit i art. 5.1 var uppfyllda, men domstolen påpekade därefter att en förutsättning för att exemplarframställningen skulle falla inom inskränkningens tillämpningsområde även var att kraven i trestegsregeln iakttogs.¹⁹⁰

I *Meltwater* prövades huruvida slutanvändare som tog del av verk via webbläsning begick ett upphovsrättsligt intrång på grund av den tillfälliga exemplarframställningen. EU-domstolen framförde vid prövningen av trestegsregeln att innehavaren av webbplatsen hade skyldigheter gentemot rättighetsinnehavaren. För att få göra verket tillgängligt för allmänheten via webbplatsen behövde webbplatsinnehavaren inhämta rättighetsinnehavarens samtycke. Med hänsyn därtill fann domstolen att rättighetsinnehavarens intressen skyddades på ett korrekt sätt. Slut användare var därmed inte skyldiga att inhämta tillstånd för att kunna ta emot den överföring som rättighetsinnehavaren redan samtyckt till. Domstolen uttalade vidare att slut användares besök på webbplatsen utgjorde ett normalt utnyttjande av verket. Kraven enligt trestegsregeln ansågs till följd därav vara uppfyllda.¹⁹¹ Rättsfallet talar för att ett agerande inte endast måste uppfylla rekvisiten i inskränkningen utan även kraven enligt trestegsregeln.¹⁹²

Vidare har *Filmspeler* också tolkats som ett klagörande avseende att trestegsregeln kräver en självständig prövning utöver den som följer vid prövning av inskränkingsbestämmelsen.¹⁹³ Generaladvokaten framförde ett ingående resonemang avseende alla tre rekvisit i trestegsregeln i sitt förslag till avgörande. Enligt generaladvokaten var kravet på ”särskilda fall” inte

---

¹⁸⁹ C-302/10 *Infopaq II*, p. 56.

¹⁹⁰ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 181; C-360/13 *Meltwater*, p. 53.

¹⁹¹ C-360/13 *Meltwater*, p. 57–62.

¹⁹² Arnold & Rosati, s. 746 f.; Kur m.fl., s. 384.

¹⁹³ Groom m.fl., s. 594.

uppfyllt då mediaspelaren gav upphov till oräkneliga nedladdningar av upphovsrättsligt skyddade verk.¹⁹⁴ I förhållandet till rekvisitet ”inte strider mot det normala utnyttjandet” jämförde generaladvokaten agerandet i målet med vanlig webbläsning där det uppstår en tillfällig kopia som ett resultat av utnyttjandet av verket. Enligt generaladvokatens mening skiljer sig dock vanlig webbläsning mot situationen där internetanvändare genom streaming tittar på olovligt tillgängliggjorda verk på internet. De kopior som uppstår vid streaming ansåg han inte vara ett resultat av ett ” normalt utnyttjande”, utan en handling av ”onormal karaktär” då avsikten var att ta del av upphovsrättsligt skyddade verk utan erläggande av ekonomisk motprestation.¹⁹⁵ Vidare ansåg generaladvokaten att det skulle strida mot Infosoc-direktivet att generellt godta mångfaldigande från olagliga källor. Om det skulle tillåtas menade han att det fanns en risk för främjande av spridning av otillåtet kopierat material och att det upphovsrättsliga skyddet därmed skulle undergrävas.¹⁹⁶

Avseende att agerandet inte får innebära en oskäligen inkräktning på rättighetsinnehavarens legitima intressen menade generaladvokaten att kravet inte var uppfyllt med hänsyn till att streamingen bidrog till en minskning av antalet försäljningar eller andra lagliga transaktioner. Generaladvokaten hänvisade i samband med resonemanget till EU-domstolens avgörande i *ACI Adam*.¹⁹⁷ EU-domstolen uttalade i *ACI Adam* att syftet med Infosoc-direktivet är att säkerställa en fungerande inre marknad. Om mångfaldigande för privatbruk tillåts även från en olaglig källa skulle detta enligt domstolen skada den inre marknaden och även leda till minskning av antalet lagliga transaktioner. Ett sådant agerande bedömdes därför inte kunna accepteras.¹⁹⁸

---

¹⁹⁴ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 75.

¹⁹⁵ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 76.

¹⁹⁶ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 77.

¹⁹⁷ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 78–79.

¹⁹⁸ C-435/12 *ACI Adam*, p. 35, 37 och 39–40.

I *Filmspelers* gick EU-domstolen på generaladvokatens linje. Domstolen framförde att de tillfälliga kopior som uppstod i multimediaspelaren när de upphovsrättsligt skyddade verken streamas från webbplatser strider mot det normala utnyttjandet av verken och utgör en oskälig inkräktning på rättighetsinnehavarnas legitima intressen. Bedömningen motiverades med en hänvisning till *ACI Adam* och uttalandet däri att agerandet leder till en minskning av lagliga transaktioner av de skyddade verken och därmed på ett oskäligt sätt åstadkommer upphovsrättsinnehavarna skada. Mångfaldigandet ansågs därmed inte uppfylla villkoren i art. 5.1 och 5.5 Infosoc-direktivet.¹⁹⁹

Trestegsregeln har i doktrin tolkats som att regeln kan motivera ett krav på att förlagan för kopieringen ska vara lagligen framställd eller tillgängliggjord, även vid tillfällig exemplarframställning. Både Olsson och Pontén menar att EU-domstolens bedömning i *ACI Adam* skulle kunna ge ledning också i situationer med tillfällig exemplarframställning eftersom trestegsregeln gäller både vid tillfälliga exemplar och vid framställning av exemplar för privat bruk.²⁰⁰ Uttalandena vinner visst stöd i det faktum att EU-domstolen hänvisade till *ACI Adam* vid trestegsbedömningen i *Filmspelers*-målet.²⁰¹

3.3 Delanalys I

Tillfälliga exemplar och inskränkingsbestämmelsen

Rekvisiten i inskränkingsbestämmelsen är förankrade i varandra. För att fastställa om det rör sig om en tillfällig form av mångfaldigande måste den tekniska processen vari mångfaldigandet sker identifieras. Inte förrän därefter kan det kontrolleras huruvida exemplaret existerar under en längre tid än vad som är nödvändigt för denna tekniska process. Likaså krävs det för att fastställa om den ekonomiska nyttan av exemplaret går utöver den som följer av laglig användning en identifikation avseende vad som utgör en laglig användning.

---

¹⁹⁹ C-527/15 *Filmspelers*, p. 70–71.

²⁰⁰ Olsson, s. 157 f.; Pontén, s. 579 f.

²⁰¹ C-527/15 *Filmspelers*, p. 70.

Sedan implementeringen av Infosoc-direktivet står det klart att även tillfälliga former av mångfaldigande som sker i digital form faller inom rättighetsinnehavarens ensamrätt.²⁰² Den tekniska utvecklingen har inneburit en ökad möjlighet att framställa exemplar av hög kvalitet till låg eller ingen kostnad. Användningen av nya teknologier innebär dock att framställning av exemplar även sker i situationer när mångfaldigandet inte är det avsedda syftet med agerandet, exempelvis vid vanlig webbläsning. Det är i dessa situationer som inskränkningen om tillfällig exemplarframställning aktualiseras. EU-domstolen har uttalat att inskränkningen ska tolkas restriktivt i syfte att upprätthålla en hög skyddsnivå för rättighetsinnehavaren.²⁰³ Domstolen har även framfört att nya teknologier och utveckling inte får hindras av en allt för vidsträckt upphovsrätt.²⁰⁴ Vid rättstillämpningen eftersträvas således en balans mellan dessa olika intressen.

Tillämpning och tolkning av inskränkingsbestämmelsen påverkas av upphovsrättens starka ställning som en grundläggande rättighet.²⁰⁵ EU-domstolen har dock även fastslagit att inskränkningar i upphovsrätten utgör rättigheter till förmån för användarna av skyddade verk.²⁰⁶ I rättspraxis har inskränkingsbestämmelsen tolkats restriktivt för att främja rättighetsinnehavarnas rättigheter. Inskränkningens betydelse i form av rättighet för användarna är däremot inte något som kommit till uttryck i domstolens prövning av bestämmelsen.

Tillfälliga exemplar vid streaming i förhållande till de tre första rekvisiten

För att den tillfälliga exemplarframställning som sker vid streaming ska uppfylla de tre första rekvisiten i inskränkingsbestämmelsen krävs det att (1) exemplaret utgör en tillfällig form av mångfaldigande, (2) exemplaret utgör

---

²⁰² Prop. 2004/05:110, s. 50 och 89 ff.

²⁰³ C-527/15 *Filmspelers*, p. 62 och däri angiven rättspraxis.

²⁰⁴ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 179.

²⁰⁵ Se art. 17.2 EU-stadgan; art. 1 TP1 EKMR; 27.2 FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

²⁰⁶ C-516/17 *Spiegel Online*, p. 54.

en integrerad och väsentlig del i en teknisk process och (3) exemplaret är flyktigt eller har en underordnad betydelse i den tekniska processen.

Vid streaming framställs det inte några permanenta exemplar av verket i användarens dator, så som vid nedladdning.²⁰⁷ Tidsrymden för exemplarens existens avgörs av den tekniska processen som de framställs. Exemplarframställningen som sker vid streaming är således tidsmässigt begränsad till vad som krävs för att den tekniska processen ska fungera väl.

Det är vidare klargjort genom *Meltwater* att både skärmkopior och cachekopior är av tillfällig art samt utgör en integrerad och väsentlig del av den tekniska processen som de uppstår i.²⁰⁸ Skärmkopior och cachekopior anses vidare vara flyktiga eller av underordnad betydelse i den tekniska processen.²⁰⁹ De exemplar som skapas vid webbläsning är av samma tekniska art som de exemplar som framställs vid streaming. Exemplaren har ingen självständig existens eller syfte utan uppkommer endast för att den tekniska processen ska bli välfungerande. Utan de tillfälliga exemplaren skulle streamingen inte bli välfungerande. Att visst mänskligt ingripande kan påverka när exemplaren upphör genom att välja när webbplatsen ska lämnas eller inställningar avseende hur länge cachekopior ska lagras i datorn påverkar inte exemplarens tillfälliga natur. Exemplar som framställs genom streaming måste således bedömas uppfylla de tre första rekvisiten.

Kravet på avsaknad av självständig ekonomisk betydelse

Exemplarframställning vid streaming kan bidra till ett kommersiellt värde genom abonnemangsbetalningar eller reklamintäkter som genereras vid besök på webbplatser. Rekvisitet utgör inte något hinder mot att tillfälliga exemplar bidrar till ett ekonomiskt värde så länge värdet uppkommer i anslutning till och utgör en integrerad del av den lagliga användningen.²¹⁰

---

²⁰⁷ Se avsnitt 3.2.2.

²⁰⁸ C-360/13 *Meltwater*, p. 26 och 33.

²⁰⁹ C-360/13 *Meltwater*, p. 46 och 50.

²¹⁰ Se avsnitt 3.2.3.5.

I *Premier League* klargjordes att ett otillåtet tillgängliggörande av verket inte påverkar bedömningen av lagligheten i den efterföljande handlingen och den ekonomiska betydelsen av tillfälliga exemplar som uppkommer däri.²¹¹ I målet prövades frågan om utsändaren av verket gjorde sig skyldig till otillåten exemplarframställning på grund av skärmkopior och lagring. Domstolens resonemang bör dock kunna ge viss ledning även i andra situationer där tillgängliggörandet av verket har varit otillåtet. Vid streaming av verk som publicerats utan rättighetsinnehavarens samtycke är själva överföringen till allmänheten otillåten. Med hänsyn till *Premier League*-målen bör olagligheten i tillgängliggörandet av verken inte vara avgörande för bedömningen av huruvida den ekonomiska betydelsen av tillfälliga exemplar som uppkommer vid streaming går utöver den som följer av laglig användning. Bedömningen av om de tillfälliga exemplaren har ett självständigt ekonomiskt värde måste ske i relation till slutanvändarens agerande. Slut användarens agerande består i dessa fall av att ta del av verken i digital form genom att titta och lyssna på dem. Så länge det ekonomiska värdet utgör en integrerad del av den lagliga användningen och en oskiljaktig del av mångfaldigandet som sker däri utgör inte det ekonomiska värdet i sig något hinder mot att rekvisitet skulle bedömas vara uppfyllt.

Det finns än så länge en avsaknad av klargörande uttalanden från EU-domstolen avseende det fjärde rekvisitet i situationer som berör streaming eller annan webbläsning. Med hänsyn till tidigare rättspraxis²¹² bör det dock allmänt sett inte föreligga något hinder mot att tillfälliga kopior vid streaming skulle kunna uppfylla rekvisitet, detta trots att streaming kan ge upphov till inkomster och bidra till ett kommersiellt värde.

Laglig användning och laglig förlaga

I situationen med streaming av verk som publicerats olovligen har rättighetsinnehavaren inte gett sitt samtycke till den tillfälliga exemplarframställningen. För att utgöra en laglig användning krävs det därför att agerandet

---

²¹¹ Jfr. Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 175–177.

²¹² Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*; C-302/10 *Infopaq II*.

inte är otillåtet enligt lag.²¹³ Att endast ta del av ett upphovsrättsligt skyddat verk genom att titta på det har tidigare inte bedömts som något upphovsrättsligt relevant förfogande.²¹⁴ Uttalandena i de svenska förarbetena till Infosoc-direktivets genomförande talar för att detsamma bör gälla även när någon tar del av ett verk genom att titta på det i digital form.²¹⁵

EU-domstolen framförde i *Meltwater* att slutanvändares tillfälliga exemplarframställning vid webbläsning inte krävde rättighetsinnehavarens tillstånd. I fallet rörde det sig om verk som överförts till allmänheten med rättighetsinnehavarens samtycke. Domstolen ansåg att rättighetsinnehavarens intressen skyddades genom att innehavaren av webbplatsen behövde inhämta rättighetsinnehavarens samtycke för tillgängliggörande av verket. Den efterföljande tillfälliga exemplarframställning som ägde rum varje gång en slutanvändare besökte webbplatsen krävde till följd därav inte något tillstånd.²¹⁶ EU-domstolen uttalade inte i målet om detsamma gäller i en situation när verket är tillgängliggjort otillåtet. Det vill säga om det även i en sådan situation kan bedömas som att rättighetsinnehavarens intressen skyddas genom de krav som kan riktas mot innehavaren av webbplatsen eller om slutanvändares agerande i dessa fall kan utgöra ett intrång. Genom *Meltwater*-domen står det dock klart att de tillfälliga exemplar som uppstår när en slutanvändare tar del av verk som publicerats med rättighetsinnehavarens samtycke utgör en laglig användning som inte är i strid med kraven som följer av trestegsregeln.

Om kravet på laglig användning är uppfyllt när förlagan för kopieringen är olovligen tillgängliggjord är omdiskuterat. Förarbetsuttalandena talar för att det inte har någon betydelse huruvida förlagan för kopieringen är laglig eller inte.²¹⁷ Denna uppfattning har ifrågasatts i doktrin där framför allt rättsfallen *Filmspeler* och *ACI Adam* anses medföra ett krav på laglig förlaga.²¹⁸

---

²¹³ Se 11 a § 2 st. 2 p. URL.

²¹⁴ Se avsnitt 3.2.3.6.

²¹⁵ Prop. 2004/05:110, s. 382.

²¹⁶ C-360/13 *Meltwater*, p. 58–59.

²¹⁷ Prop. 2004/05:110, s. 95 och 97.

²¹⁸ Se avsnitt 3.2.3.7.

Generaladvokaten uppmärksammade i sitt förslag till avgörande i *Filmspelare* att det inte var frågan om någon allmän prövning av fenomenet streaming.²¹⁹ I EU-domstolens avgörande uttalades detta inte explicit. Med hänsyn till att domstolen motiverade sitt avgörande utifrån de särskilda omständigheterna i målet, framför allt marknadsföringen kring multimediaspelaren, bör rättsfallet dock inte betraktas som något generellt uttalande som är applicerbart vid all form av streaming. Det bör vidare noteras att EU-domstolen i *Filmspelare* avgjorde bedömningen av rekvisitet laglig användning parallellt med en tolkning av inskränkingsbestämmelsen enligt trestegsregeln.²²⁰ Med hänsyn därtill är det oklart om ”laglig användning” vid streaming generellt kräver att det rör sig om en laglig förlaga eller om detta krävs i vissa särskilda fall där trestegsregeln talar emot motsatta tolkning.

Ett generellt krav på laglig förlaga skulle innebära att all webbläsning där slutanvändaren tar del av verk som publicerats utan rättighetsinnehavarens tillstånd utgör ett intrång. Enskilda skulle således drabbas av ett orimligt ansvar. Härvid måste även EU-domstolens uttalande i *Premier League* beaktas, nämligen att inskränkingsbestämmelsen måste tolkas så att användningen av nya teknologier inte hämmas.²²¹ Rättighetsinnehavarens behov av ett effektivt skydd får således inte motverka den digitala utvecklingen, utan det som eftersträvas är en balans mellan olika motstående intressen. De långtgående konsekvenserna som riskerar att uppstå vid ett generellt krav på laglig förlaga vid tillfällig exemplarframställning talar därmed starkt emot en sådan tolkning.

I *ACI Adam* bedömdes trestegsregeln medföra ett krav på laglig förlaga vid nedladdning av verk för privat bruk.²²² EU-domstolen hänvisade till *ACI Adam* i *Filmspelare* i förhållande till att streaming av verk som publicerats utan rättighetsinnehavarens tillåtelse minskar antalet lagliga transaktioner och

---

²¹⁹ Generaladvokatens förslag till avgörande i C-527/15, p. 67.

²²⁰ C-527/15 *Filmspelare*, p. 69–71.

²²¹ Förenade målen C-403/08 och C-429/08 *Premier League*, p. 179.

²²² C-435/12 *ACI Adam*, p. 39.

därmed utgör en oskälig inkräkting av rättighetsinnehavarens intressen.²²³ EU-domstolen uttalade sig däremot inte om det alltid vid framställning av tillfälliga exemplar krävs en laglig förlaga som vid privat kopiering. En viktig skillnad mot privat kopiering är att kravet på laglig förlaga vid tillfällig exemplarframställning riskerar att hämma den digitala utvecklingen och medföra att internetanvändare i allmänhet riskerar att begå intrång. De teknologiska skillnaderna mellan privatkopiering och streaming talar därmed emot en analog tolkning av EU-domstolens uttalanden i *ACI Adam* när det rör sig om tillfällig exemplarframställning.

Med hänsyn till det ovan framförda bör det inte föreligga ett allmänt krav på laglig förlaga för att rekvisitet laglig användning ska vara uppfyllt. Däremot kan en tolkning av rekvisitet laglig användning i ljuset av trestegsregeln medföra att viss exemplarframställning som sker från en olaglig förlaga inte faller inom inskränkingsbestämmelsens tillämpningsområde.

Slutanvändarens syfte och vetskap

I *Filmspelar* bedömdes slutanvändarens agerande inte uppfylla rekvisiten i inskränkingsbestämmelsen och trestegsregeln. EU-domstolen tillmätte stor betydelse till det faktum att användaren tog del av verken med vetskap om att dessa var tillgängliggjorda utan rättighetsinnehavarens samtycke. Vidare bedömdes inköpet av mediaspelaren ha gjorts med syfte att undgå skyldigheten att betala ekonomisk kompensation för utnyttjandena av verken. Slutanvändarens agerande minskade antalet lagliga transaktioner och bedömdes utgöra en oskälig inkräkting av rättighetsinnehavarens legitima intressen.²²⁴

Även i en situation där slutanvändaren inte är medveten om att verket har publicerats utan rättighetsinnehavarens tillstånd bör agerandet leda till en minskning av antalet lagliga transaktioner. Frågan är om agerandet också i dessa fall utgör en oskälig inkräkting. I doktrin råder det oenighet. Vissa

---

²²³ C-527/15 *Filmspelar*, p. 70.

²²⁴ C-527/15 *Filmspelar*, p. 69–71.

personer framför att *Filmspelar* innebär att det alltid krävs en laglig förlaga. Andra påstår att laglig förlaga endast krävs i vissa särskilda fall där den tillfälliga exemplarframställningen sker med avsikt och i syfte att ta del av otillåtet publicerat material.²²⁵

I både situationen där slutanvändaren är medveten om att verket är publicerat otillåtet och när denna vetskap inte finns utgör agerandet en inkräktning av rättighetsinnehavarens intressen. Trestegsregeln hindrar dock inte all form av inkräktning, utan det ska röra sig om en oskälig sådan. Det går att argumentera för att själva oskäligheten ligger i att slutanvändaren med vetskap och med syfte att kringgå betalning streamar ett verk som gjorts tillgängligt utan tillstånd. Med en sådan tolkning skulle inte all form av streaming som leder till tillfällig exemplarframställning från en olaglig förlaga innebära en oskälig inkräktning. Vidare är det möjligt att argumentera för att streaming där slutanvändaren är medveten om den otillåtna publiceringen inte utgör någon normal användning av verket.

Syftet med inskränkingsbestämmelsen är att upprätthålla en hög skyddsnivå samtidigt som nya teknologier ska främjas och enskilda inte ska drabbas av ett orimligt ansvar.²²⁶ Som ovan utrett talar syftet med bestämmelsen emot en tolkning innebärande ett generellt krav på allmän förlaga. Däremot att inskränkingsbestämmelsen ska tolkas så att en slutanvändare som medvetet tar del av upphovsrättsligt skyddat material otillåtet inte begår intrång förefaller inte rimligt i förhållande till lagstiftningens avsedda syfte, då Infosoc-direktivet har till syfte att stärka upphovsrätten.

När en slutanvändare tar del av verken via streaming genom en multimediaspelare eller annan IPTV-box bör det stå klart att agerandet sker med full medvetenhet och i syfte att ta del av verken utan tillstånd från rättighetsinnehavaren. Särskilt med hänsyn till att olagliga IPTV-boxar säljs med uppmaning om att betala med Bitcoin och använda VPN för att vara

---

²²⁵ Se avsnitt 3.2.3.6.

²²⁶ Se avsnitt 3.2.3.1.

anonym.²²⁷ Vid streaming från webbplatser är däremot slutanvändarens syfte och avsikt inte lika tydligt. Flera webbplatser har dock uppmärksammats i media i samband med debatten om illegal streaming. Det bör därmed vara svårt för användaren att hävda att denne inte kände till eller borde känna till avsaknaden av medgivande till publiceringen av verket. En jämförelse kan göras med Synodinous resonemang avseende att om den tillfälliga exemplarframställningen sker i en kontext av uppenbart otillåtet nyttjande av verket utgör det en oskäligen inkräktning.²²⁸ Resonemanget bör med hänsyn till EU-domstolens praxis ha bäring i situationer med multimediaspelare men skulle även kunna tillämpas vid streaming från vissa webbplatser.

Vilka slutsatser som går att dra från *Filmspelers*-målet i förhållande till övrig streaming är inte helt klarlagt. Av domen är det dock tydligt att när det föreligger en full medvetenhet och slutanvändarens syfte är att ta del av verket från en otillåten källa kan agerandet utgöra ett intrång. Huruvida streaming i andra situationer innebär intrång eller inte återstår att se. En tolkning av inskränkingsbestämmelsen i ljuset av trestegsregeln bör dock kunna medföra att även situationer med streaming från webbplatser kan ge upphov till ett upphovsrättsligt intrång till följd av den tillfälliga exemplarframställningen.

---

²²⁷ Iptv king ”säkerhet”; IPTV24 ”Hur använder jag IPTV tjänst anonymt?”.

²²⁸ Synodinou, s. 25 och 34.

4 Informationsföreläggande och civilrättsliga sanktioner

4.1 Immaterialrättens sanktionssystem

Det svenska sanktionssystemet har utvecklats med ett starkt internationellt inflytande och genom harmonisering på EU-nivå.²²⁹ I syfte att ge rättighetsinnehavare effektiva redskap för att hantera intrång och kunna tillvara ta sina intressen genom civilrättsliga processer har EU antagit IPRED. Direktivet behandlar civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område och utgör ett minimidirektiv.²³⁰ Implementeringen av direktivet i Sverige medförde ett flertal förändringar i de immaterialrättsliga lagarna.²³¹ De nya bestämmelserna som infördes i samband med genomförandet av direktivet omnämns ibland som IPRED-lagen, detta trots att det inte rör sig om någon ny lag utan endast nya paragrafer i redan befintliga lagar.²³²

Immaterialrättsliga intrång kan aktualisera både straffrättsliga sanktioner, såsom fängelse och böter, och civilrättsliga sanktioner exempelvis skadestånd och förbud.²³³ Ersättning i form av skäligt vederlag för utnyttjande av ett upphovsrättsligt verk föreligger oberoende av intrångsgörarens eventuella uppsåt eller oaktsamhet. För ersättning för den ytterligare skada som intrånget medfört, exempelvis utebliven vinst eller skada på verkets anseende, krävs det däremot att intrånget begåtts antingen uppsåtligt eller av oaktsamhet.²³⁴ Vid uppsåtligt intrång eller intrång av oaktsamhet i det industriella rättsskyddet föreligger det en rätt till skälig ersättning för användning samt ersättning för ytterligare skada. Har intrånget begåtts utan uppsåt eller oaktsamhet föreligger det däremot endast rätt till ersättning för utnyttjande i den mån det bedöms som skäligt.²³⁵

---

²²⁹ Levin, s. 562 f.; Maunsbach & Wennersten, s. 241; Olsson, s. 278.

²³⁰ Se art. 2.1 IPRED.

²³¹ Se 53 c–53 g §§ URL; 9 kap. 1–4 §§ VML; 35 c–35 g §§ ML; 57 c–57 g PL.

²³² Rosén (2013 SvJT), s. 608.

²³³ Se 53, 53 b, 54 §§ URL; 8 kap. 1, 3, 4 §§ VML; 57, 57b, 58 §§ PL; 35, 35b, 36 §§ ML.

²³⁴ Se 54 § URL.

²³⁵ Se 8 kap. 4 § VML; 58 § PL; 36 § ML.

4.2 Rätten till information

4.2.1 Allmänt om informationsföreläggande

Vad är ett informationsföreläggande och vad är dess syfte?

Informationsföreläggande regleras i 53 c–g §§ URL och ger rättighetsinnehavaren en möjlighet att med domstolens hjälp få tillgång till information avseende misstänkta upphovsrättsliga intrång.²³⁶ Bestämmelserna infördes i samband med genomförandet av art. 8 IPRED, som i sin tur har sitt ursprung i art. 47 TRIPs-avtalet.²³⁷ Informationsföreläggande utgör ett bevisanskaffningsmedel och kan beskrivas som en slags inomprocessuell efterforskning då det rör sig om en utredningsåtgärd med krav på administration via domstol.²³⁸ EU-domstolen har påtalat betydelsen av informationsföreläggande och framfört att åtgärden utgör en garanti för att ensamrätten till upphovsrättsliga verk ska få ett reellt innehåll.²³⁹

För användning av andra informationsåtgärder, exempelvis editionsföreläggande och intrångsundersökning, förutsätts det att intrångsgöraren är identifierad. Informationsföreläggande kan däremot användas i syfte att erhålla information för att möjliggöra en identifiering.²⁴⁰ Syftet med informationsföreläggande är således att underlätta utredning om intrång samt ge rättighetsinnehavare ett effektivt verktyg för att kunna ingripa mot oidentifierade misstänkta intrångsgörare.²⁴¹ Vidare ger informationsföreläggande rättighetsinnehavare en möjlighet att få information om tidigare produktionsled för att på så sätt kunna hindra intrång där de uppkommer.²⁴²

---

²³⁶ Maunsbach & Wennersten, s. 255.

²³⁷ Prop. 2008/09:67, s. 128.

²³⁸ Westberg (2010), s. 297.

²³⁹ C-427/15 *New Wave*, p. 25; C-580/13 *Coty*, p. 29.

²⁴⁰ Prop. 2008/09:67, s. 121 f.

²⁴¹ Prop. 2008/09:67, s. 146; Levin, s. 605; Rosén (2013 NIR), s. 346.

²⁴² Pila & Torremans, s. 554.

När får ett informationsföreläggande beslutas?

Beslut om informationsföreläggande får meddelas efter yrkande av upphovsmannen, upphovsmannens rättsinnehavare eller den som på grund av upplåtelse har rätt att nyttja verket.²⁴³ Det är inte möjligt att genom avtal vidga personkretsen som har rätt att framställa yrkanden om informationsföreläggande, exempelvis genom avtal om rätt att beivra intrång. Däremot är det möjligt att genom avtal överföra rättigheter till ett verk, vilket i sin tur kan leda till att en förvärvare inkluderas i personkretsen.²⁴⁴

Visar sökanden sannolika skäl för att någon rent objektivt har begått ett intrång, alternativ försök eller förberedelse därtill, får domstolen utfärda ett informationsföreläggande förenat med vite. Det föreligger inte något krav på att intrånget ska ha begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet.²⁴⁵ Skyldigheten att lämna information omfattar inte information om egen eller närståendes brottsliga handling och det krävs att åtgärden bedöms som proportionerlig.²⁴⁶ Föreläggandet får vidare endast meddelas om informationen kan antas underlätta utredningen av ett intrång eller en överträdelse.²⁴⁷

Bestämmelsen om informationsföreläggande är fakultativ, vilket framgår av lagtexten vari det anges att domstolen ”får” besluta om informationsföreläggande. Sökanden har således inte någon ovillkorlig rätt att få en ansökan om informationsföreläggande beviljad även om alla rekvisiten är uppfyllda.²⁴⁸ Talan om informationsföreläggande är vidare indispositiv och får inte beviljas enbart till följd av att den som talan riktas mot medger att lämna ut informationen. Det åligger alltid domstolen att göra en självständig prövning av beviskravet, proportionalitetskravet och övriga omständigheter till stöd för ansökan.²⁴⁹

---

²⁴³ Se 53 c § URL.

²⁴⁴ Se PMD i PMÅ 4102-20; PMÅ 6361-20.

²⁴⁵ Levin, s. 605.

²⁴⁶ Se 53 d § URL.

²⁴⁷ Se 53 c § 1 st. URL.

²⁴⁸ Levin, s. 608.

²⁴⁹ Prop. 2008/09:67, s. 259; se även PMÖD PMÖÄ 9695-17.

Informationsföreläggande är i svensk rätt utformad som en självständig civilrättslig sanktion, vilket skiljer sig mot art. 8 IPRED där bestämmelsen i första hand är utformad för att möjliggöra information under en pågående rättegång.²⁵⁰ I Sverige har implementeringen således gått längre än vad som krävs enligt direktivet.²⁵¹ Som framförts ovan är en förutsättning för beviljande av informationsföreläggande att informationen kan antas underlätta utredning av ett intrång, men det krävs inte att informationen sedan ska användas som bevisning i en rättegång.

I förarbetena framförs att det inte bedömdes som nödvändigt att införa någon särskild bestämmelse om missbruk av informationen som erhålls genom informationsföreläggande.²⁵² I 53 d § 3 st. URL förtydligas dock att mottagna personuppgifter måste behandlas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

Mot vem kan ett informationsföreläggande riktas?

Av 53 c § 2 st. URL följer en uppräknning avseende vilka personkretsar som ett informationsföreläggande kan riktas mot. Först och främst kan föreläggandet riktas mot den som begått eller medverkat till intrång.²⁵³ Andra personer som informationsföreläggande kan riktas mot är den som i kommersiell skala har förfogat över en vara alternativt använt en tjänst som intrånget gäller.²⁵⁴ För att utgöra en ”kommersiell skala” krävs det att verksamheten har viss omfattning men det föreligger inte något krav på yrkesmässighet.²⁵⁵

Informationsföreläggande kan även riktas mot den som i kommersiell skala tillhandahållit en elektronisk kommunikationstjänst eller en annan tjänst som

---

²⁵⁰ Levin, s. 604.

²⁵¹ Levin, s. 604.

²⁵² Prop. 2008/09:67, s. 167 ff.

²⁵³ Se 53 c § 2 st. 1 p. URL.

²⁵⁴ Se 53 c § 2 st. 2–3 p. URL.

²⁵⁵ Prop. 2008/09:67, s. 132.

har använts vid intrånget, vilket innefattar internetleverantörer.²⁵⁶ Vid implementeringen av direktivet diskuterades huruvida det var lämpligt att genom informationsföreläggande kunna utkräva information från internetleverantörer, detta är inte ett krav enligt IPRED utan upp till medlemsstaterna själva att besluta om.²⁵⁷ I Sverige inkluderades internetleverantörer i den personkrets som informationsföreläggande kan riktas mot men internetleverantörernas lagstadgade tystnadsplikt bibehölls.²⁵⁸ Ordningen medför att undantag från tystnadsplikt endast får göras under förutsättning att domstolen befriar internetleverantören från tystnadsplikten och beordrar att leverantören ska lämna ut viss information.²⁵⁹ Slutligen kan informationsföreläggande riktas mot den som har identifierats som delaktig i tillverkningen eller distributionen av en vara eller tillhandahållandet av en tjänst som intrånget gäller.²⁶⁰ Det åligger sökanden att visa att den som föreläggandet riktas mot har tillgång till de efterfrågade uppgifterna.²⁶¹

Vilken information kan informationsföreläggande avse?

Informationsföreläggande får endast omfatta information avseende varor eller tjänsters ursprung och distributionsnät. Vad detta innebär exemplifieras i lagtexten. Informationen kan exempelvis avse namn på och adresser till producenter, distributörer och andra som innehaft varorna eller tillhandahållit tjänsterna.²⁶² Det är till följd därav som internetleverantörer kan föreläggas att lämna ut information om namn och adress till en abonnent som innehar den IP-adress som använts i samband med ett intrång.²⁶³ Vidare kan ett föreläggande avse information avseende namn på och adresser till grossister och detaljister samt uppgifter om produktionsmängd, leveranser, beställningar och priser för varorna eller tjänsterna.²⁶⁴

---

²⁵⁶ Se 53 c § 2 st. 4 p. URL; prop. 2008/09:67, s. 263; NJA 2012 s. 975.

²⁵⁷ Prop. 2008/09:67, s. 134 ff.

²⁵⁸ Se 6 kap. 20 § lag (2003:389) om elektronisk kommunikation.

²⁵⁹ Westberg (2010), s. 297.

²⁶⁰ Se 53 c § 2 st. 5 p. URL.

²⁶¹ PMÖD PMÖÄ 2917-17.

²⁶² Se 53 § 3 st. 1 p. URL.

²⁶³ Olsson & Rosén, [kommentar till 53 c § URL].

²⁶⁴ Se 53 c § 3 st. 2–3 p. URL.

4.2.2 Beviskravet ”sannolika skäl”

Beviskravet för informationsföreläggande stadgas inte i IPRED. Av direktivet följer dock ett krav på att informationsföreläggande endast får beslutas under förutsättning att sökanden framställer ”en berättigad och proportionell begäran.”²⁶⁵ I propositionen motiverades valet av sannolika skäl som beviskrav utifrån att syftet med informationsföreläggande är att underlätta identifikationen av misstänkta intrångsgörare för att rättighetsinnehavaren sedan ska kunna vidta ytterligare åtgärder, exempelvis en intrångsundersökning. Med hänsyn till att beviskravet är ställt till *skäligen kan antas* för intrångsundersökning bedömdes det inte som lämpligt att tillämpa ett normalt beviskrav, det vill säga *styrkt*, för rätten till information.²⁶⁶ Gällande intrång över internet framfördes att det i regel är enkelt att säkra bevisning avseende förekomsten av intrång i objektiv mening. Ett för högt beviskrav ansågs kunna medföra en risk att beslut om informationsföreläggande får full bevisverkan i efterföljande intrångsprocesser, vilket ifrågasattes ur ett rätts-säkerhetsperspektiv. Till följd därav ansågs intrångsgörarens rätts-säkerhet öka om beviskravet ställdes något lägre men fortfarande inte alltför lågt.²⁶⁷ Rätts-säkerheten ansågs vidare främjas genom bland annat kravet på domstolsprövning. Lagstiftningen ansågs därmed vara förenlig med de grundläggande rättigheterna och allmänna principer för gemenskapsrätten.²⁶⁸ Sammantaget bedömdes viss bevislättning vara lämpligt och beviskravet ställdes till sannolika skäl.²⁶⁹

Av rättspraxis framgår det att informationsföreläggande utgör en åtgärd av förberedande karaktär, vilket medför att det inte krävs att sökanden kan presentera en fullständig utredning avseende alla relevanta förhållanden.²⁷⁰ För att uppfylla beviskravet krävs det att sökanden visar dels sannolika skäl för ensamrättens existens, dels sannolika skäl för att intrång i den aktuella

---

²⁶⁵ Se art. 8.1 IPRED; Prop. 2008/09:67 s. 146.

²⁶⁶ Prop. 2008/09:67, s. 150.

²⁶⁷ Prop. 2008/09:67, s. 150.

²⁶⁸ Prop. 2008/09:67, s. 174.

²⁶⁹ Prop. 2008/09:67, s. 150.

²⁷⁰ Se NJA 2012 s. 975, p. 40–42; PMÖD PMÖÄ 9695-17; PMÖD PMÖÄ 9696-17.

ensamrätten har förekommit.²⁷¹ Beviskravet kan uttryckas som att sökanden av ett informationsföreläggande måste visa att den har visst materiellträttsligt fog för sitt bakomliggande anspråk på ensamrätt.²⁷² PMÖD framförde i ett avgörande från mars 2021 att alstrets originalitet i någon mån måste komma till uttryck i det underlag som sökanden har gett in i ärendet för att kravet på sannolika skäl för ensamrättens existens ska vara uppfyllt.²⁷³ Ansökan i målet berörde misstänkta intrång i film av pornografisk karaktär. PMÖD framhöll att sådana filmalster kan utgöra verk i upphovsrättslig mening, men inte nödvändigtvis måste utgöra det.²⁷⁴

Det bör uppmärksammas att beviskravet endast tar sikte på frågan om det föreligger ett intrång i objektiv mening. Följaktligen behöver sökanden inte visa sannolika skäl för att just den som föreläggandet riktas mot har begått den handling som föreläggandet avser.²⁷⁵ Ett vanligt förekommande sätt för sökanden att visa att den är innehavaren av ensamrätten är genom åberopande av licensavtal och filmomslag.²⁷⁶ Vidare visas vanligen sannolika skäl för intrång i filmverk på grund av streaming eller annan fildelning genom att sökanden redogör för tillvägagångssättet för insamlingen av data avseende vilka IP-adresser som har använts för att ta del av verken eller för att göra verken tillgängliga för allmänheten.²⁷⁷

Det är viktigt att särskilja beviljande av informationsföreläggande från en eventuell efterföljande intrångsprocess. Den omständighet att sökanden har fått information om en IP-adress resulterar inte i att innehavaren av IP-adressen per automatik anses skyldig för eventuella intrång som har begåtts. I Sverige råder det fri bevisprövning, vilket innebär att det ankommer på domstolen att göra en prövning av omständigheterna i det enskilda fallet.²⁷⁸ Westman menar att det är tveksamt om den bevisning som krävs för

---

²⁷¹ PMÖD PMÖÄ 9695-17.

²⁷² Westberg (2010), s. 298.

²⁷³ PMÖD PMÖÄ 1570-21.

²⁷⁴ PMÖD PMÖÄ 1570-21.

²⁷⁵ Olsson & Rosén, [kommentar till 53 c § URL].

²⁷⁶ Se exempelvis PMÄ 5281-20; PMÄ 121-20; PMÄ 852-20.

²⁷⁷ Se exempelvis PMÄ 4693-20; PMÄ 4809-20; PMÄ 4961-20.

²⁷⁸ Olsson, s. 316.

meddelande av informationsföreläggande skulle kunna leda till bifall av en civilrättslig intrångstalan.²⁷⁹ Han ifrågasätter vidare om ett strikt ansvar för innehavaren av en IP-adress är rimligt med hänsyn till att sanktionsreglerna måste bygga på en oskuldspresumtion.²⁸⁰

I anslutning härtill kan EU-domstolens avgörande i *Bastei Lübbe*-målet uppmärksammas. Domstolen angav att det inte är förenligt med unionsrätten att uppställa lagreglering innebärande att det inte är möjligt att döma innehavaren av ett viss IP-nummer till ansvar för intrång endast på grund av att internetanslutningen även varit tillgänglig för andra familjemedlemmar.²⁸¹ En allmän hänvisning till att internetanslutningen har varit tillgänglig för andra personer bör således inte generellt utesluta ansvar.

4.2.3 Kravet på proportionalitet

4.2.3.1 Allmänt om proportionalitetskravet

Av proportionalitetsprincipen följer ett krav på att åtgärden som vidtas är ändamålsenlig, nödvändig och icke-excessiv.²⁸² Proportionalitet utgör en central rättsprincip inom EU-rätten och måste iaktas både vid bedömning av utövandet av ensamrätter och vid utformning av rättsliga påföljder.²⁸³ Principen kan beskrivas som ett verktyg för att göra en allsidig bedömning av parternas motstående intressen.²⁸⁴ För beviljande av informationsföreläggande måste således skälen för informationsföreläggande uppväga de olägenheter eller men i övrigt som åtgärden innebär för den drabbade eller för något annat motstående intresse.²⁸⁵

Proportionalitetskravet i relation till informationsföreläggande är allmänt formulerat. I förarbetena anges att syftet med formuleringen är att domstolen

---

²⁷⁹ Westman (2009), s. 2.

²⁸⁰ Westman (2012), s. 45.

²⁸¹ C-149/17 *Bastei Lübbe*, p. 55.

²⁸² Westberg (2004), s. 207.

²⁸³ Bernitz m.fl., s. 21.

²⁸⁴ Westberg (2004), s. 200.

²⁸⁵ 53 d § URL.

inom ramen för den vida formuleringen ska kunna göra en självständig prövning av omständigheterna i varje enskilt fall.²⁸⁶ Levin menar att beviskravet för informationsföreläggande inte är särskilt högt ställt, men att det låga beviskravet delvis balanseras av proportionalitetskravet.²⁸⁷

EU-domstolen har i rättspraxis fäst stor vikt vid rättighetsinnehavarens intresse av att kunna utreda ett potentiellt intrång. I målet *New Wave* uttalade domstolen att rätten till information utgör en konkretisering av den grundläggande rätt till effektiva rättsmedel som fastslås i art. 47 EU-stadgan. EU-domstolen framförde vidare att bestämmelsen om informationsföreläggande säkerställer att den grundläggande rätten till immateriell egendom som garanteras genom art. 17.2 i EU-stadgan utövas effektivt.²⁸⁸

Både rätten till egendom och rätten till effektiva rättsmedel utgör allmänna principer för gemenskapsrätten.²⁸⁹ Den rättsliga konstruktionen av informationsföreläggande syftar till att implementera rätten till effektiva rättsmedel, vilket i sin tur är nödvändigt för säkerställande av rätten till skydd för egendom.²⁹⁰ Lagstiftningens krav på proportionalitet innebär att rättighetsinnehavaren ska ha ett befogat intresse av att få tillgång till informationen.²⁹¹ En rättighetsinnehavare som uppfyller beviskravet sannolika skäl anses som utgångspunkt ha ett befogat intresse av informationen för att kunna utreda intrångets omfattning och identifiera misstänkta intrångsgörare.²⁹²

I rättspraxis har EU-domstolen uppmärksammat att bestämmelsen om informationsföreläggande ska läsas mot bakgrund av skäl 17 i IPRED.²⁹³ I skälet anges det att vid beslut om åtgärder, förfarande och sanktioner ska vederbörlig hänsyn tas till särdragen hos de olika typerna av immateriella

---

²⁸⁶ Prop. 2008/09:67, s. 161.

²⁸⁷ Levin, s. 605 f.

²⁸⁸ C-427/15 *New Wave*, p. 25.

²⁸⁹ C-275/06 *Promusicae*, p. 62.

²⁹⁰ Wilman, s. 518.

²⁹¹ SOU 2012:51, s. 28.

²⁹² NJA 2015 s. 605, p. 25; prop. 2008/09:67, s. 160.

²⁹³ C-580/13 *Coty*, p. 24.

rättigheter samt, när det är lämpligt, beakta huruvida intrånget har begåtts avsiktligt eller oavsiktligt.²⁹⁴

Vid proportionalitetsbedömningen ska hänsyn tas till om informationsföreläggandet i det enskilda fallet är nödvändigt eller om syftet med åtgärden kan tillgodoses genom en mindre ingripande åtgärd.²⁹⁵ När det rör sig om rättighetsinnehavarens möjlighet att skydda sina rättigheter på internet finns det dock i regel inte någon mindre ingripande åtgärd för identifikation av intrångsgöraren.²⁹⁶ Vad som ska beaktas vid proportionalitetsbedömningen är dels olägenheter för den som innehar informationen, dels olägenheter för den som informationen avser.²⁹⁷ Proportionalitetskravet tar i första hand sikte på förhållandet mellan parterna. Tredje mans skyldighet att lämna uppgifterna kommer först i andra hand.²⁹⁸ Bristande resurser eller en tung arbetsbörda för den som åläggs att lämna ut uppgifterna anses dock inte utgöra skäl till att bedöma informationsföreläggandet som oproportionerligt.²⁹⁹ Tidsramen för utlämnande av informationen kan dock komma att påverkas om yrkandet omfattar en stor mängd IP-adresser.³⁰⁰

I samband med implementeringen av IPRED beslutades att tillsätta en särskild utredare för att redovisa och utvärdera den nya lagstiftningen. Utredningen behandlade bland annat frågan om proportionalitetsbedömningen gjorts på ett tillfredsställande sätt.³⁰¹ Vid tiden för utredningen hade endast 11 ärenden prövats. Underlaget för analys av lagstiftningen var därmed mycket litet. Med hänsyn till det begränsade underlaget kunde utredaren inte presentera några slutsatser i förhållande till domstolarnas vidtagna proportionalitetsbedömningar.³⁰²

---

²⁹⁴ Se skäl 17 IPRED.

²⁹⁵ SOU 2012:51, s. 28.

²⁹⁶ Prop. 2008/09:67, s. 162.

²⁹⁷ Prop. 2008/09:67, s. 160.

²⁹⁸ Levin, s. 606.

²⁹⁹ Olsson, s. 318.

³⁰⁰ Se PMÖD PMÖÄ 574-17.

³⁰¹ SOU 2012:51, s. 7.

³⁰² SOU 2012:51, s. 25.

4.2.3.2 Proportionalitetskravet i förhållande till enskildas integritet

I ingressen till IPRED anges att direktivet syftar till säkerställande av immateriella rättigheters respekt, men att skyddet för immateriella rättigheter inte bör hindra skyddet för personuppgifter.³⁰³ Skydd för personuppgifter och respekt för privatliv utgör, precis som egendomsskyddet, grundläggande rättigheter som åtnjuter skydd av EU-stadgan.³⁰⁴ Begränsning av de grundläggande rättigheterna får dock vidtas under förutsättning att begränsningen är förenlig med det väsentliga innehållet i rättigheterna.³⁰⁵ Det åligger domstolen att vid proportionalitetsbedömningen göra en avvägning mellan å ena sidan rätten till effektiva rättsmedel samt skydd för immateriell egendom och å andra sidan skydd för personuppgifter samt personlig integritet.³⁰⁶

I propositionen till genomförandet av IPRED uppmärksammades att avvägningen mellan motstående intressen gör sig särskilt tydlig vid begäran av abonnentuppgifter eftersom dessa omfattas av internetleverantörernas tystnadsplikt. Den personliga integriteten ansågs till följd därav motivera att rätten till information begränsas till när det är frågan om intrång av viss omfattning.³⁰⁷ Det uttalades att tillgängliggörande av verk över internet (uppladdning) och vid omfattande nedladdning av verk generellt sett utgör intrång av viss omfattning. Däremot framfördes att när det endast rör sig om kopiering av några få verk bör integritetshänsyn medföra att föreläggandet inte beviljas.³⁰⁸ I förarbetena uttalades vidare att det inte bedömdes vara lämpligt att kravet på viss omfattning skulle relatera till ett krav på upprepning eller att intrånget måste omfatta ett visst antal verk, detta särskilt med hänsyn till att IP-adresser i regel är dynamiska och kan variera från gång till gång.³⁰⁹

---

³⁰³ Se skäl 2 och 32 IPRED.

³⁰⁴ Se art. 7 och 8 EU-stadgan.

³⁰⁵ Se art. 52.1 EU-stadgan.

³⁰⁶ C-580/13 *Coty*, p. 33; C-275/06 *Promusicae*, p. 65.

³⁰⁷ Prop. 2008/09:67, s. 162.

³⁰⁸ Prop. 2008/09:67, s. 162.

³⁰⁹ Prop. 2008/09:67, s. 162.

Proportionalitetsavvägningen som förarbetena ger uttryck för har i doktrin kritiserats. Westman menar att det går att ifrågasätta om avvägningen ger uttryck för en korrekt balans mellan effektiva upphovsrättsliga sanktioner och abonnenternas personliga integritet. Enligt Westmans mening finns det en risk för abonnenternas rättssäkerhet. Han påtalar vidare att den vanligaste fildelningstekniken BitTorrent innebär att den fil som laddas ned också görs tillgänglig för andra användare. En användare som identifieras att ha gjort material tillgängligt för allmänheten kan därmed endast haft som mål att göra en nedladdning.³¹⁰

EU-domstolen prövade i *Promusicae* hur rätten till skydd för privatliv ska förenas med rätten till effektiva rättsmedel vid begäran om informationsföreläggande.³¹¹ Domstolen uppmärksammade att bestämmelserna i direktivet är allmänt formulerade och ger medlemsstaterna nödvändigt utrymme för eget skön.³¹² Målet berörde frågan om en medlemsstat är tvungen att föreskriva en skyldighet att lämna ut personuppgifter i ett tvistemål i syfte att upprätthålla ett effektivt skydd för upphovsrätten.³¹³ Domstolen fann att unionsrätten inte utgjorde något hinder mot att föreskriva en sådan skyldighet men att IPRED inte heller medförde att medlemsländerna var tvungna att lagstifta om detta.³¹⁴ EU-domstolen framhöll dock att det av gemenskapsrätten följer ett krav på att medlemsstaterna vid införlivandet av direktiven upprätthåller en korrekt balans mellan olika grundläggande rättigheter. Domstolen påpekade vidare att det ankommer på de nationella domstolarna att tolka den nationella rätten både i ljuset av direktiven och andra grundläggande rättigheter eller allmänna principer såsom proportionalitetsprincipen.³¹⁵ Rosén menar att rättsfallet understryker EU-domstolens intresse av att framhäva immaterialrättens skyddsbehov samt att proportionalitetsprincipen tillmätts ett högt värde i och med avgörandet.³¹⁶

---

³¹⁰ Westman (2009), s. 1 f.

³¹¹ C-275/06 *Promusicae*, p. 65.

³¹² C-275/06 *Promusicae*, p. 67.

³¹³ C-275/06 *Promusicae*, p. 34.

³¹⁴ C-275/06 *Promusicae*, p. 54 och 70.

³¹⁵ C-275/06 *Promusicae*, p. 70.

³¹⁶ Rosén (2013 SvJT), s. 551 och 553; Rosén (2008), 372.

I efterföljande rättspraxis har EU-domstolen upprepat att medlemsstaterna vid införlivande av direktiv i den nationella rättsordningen måste utgå ifrån en tolkning som gör det möjligt att säkerställa en korrekt balans mellan olika grundläggande rättigheter.³¹⁷ Vidare har EU-domstolen uttalat att en åtgärd som utgör en klar kränkning av en rättighet inte uppfyller kravet på korrekt balans mellan olika grundläggande rättigheter.³¹⁸ Medlemsstaterna tilldelas därmed visst utrymme vid tillämpning och implementering av bestämmelserna.³¹⁹

I *Bonnier Audio*-målet uttalade EU-domstolen att kraven för beviljande av informationsföreläggande enligt svensk rätt, det vill säga sannolika skäl och proportionalitetskrav, kunde antas säkerställa en rimlig avvägning mellan rättighetsinnehavarens och de enskildas rättigheter. Domstolen framhöll att den svenska lagstiftningen möjliggör en bedömning av motstående intressen och proportionalitetsbedömning utifrån de särskilda omständigheterna som föreligger i det enskilda fallet.³²⁰ Avgörandet har kritiserats med hänsyn till att EU-domstolen i samband med avgörandet inte klargjorde hur intressebalansen ska genomföras på en nationell nivå.³²¹

Efter att *Bonnier Audio*-fallet återförvisats till nationell domstol bedömde HD att proportionalitetskravet var uppfyllt i målet. Det rörde sig om ett intrång i 27 stycken upphovsrättsligt skyddade verk där intrången skett genom fildelning över internet. HD påtalade att sådana intrång typiskt sett medför stor skada för rättighetsinnehavaren. Rättighetsinnehavarens intresse av att kunna utreda och beivra de påstådda intrången bedömdes därmed väga tyngre än den enskilde användarens intresse av integritet.³²² HD framförde dock inte något utvecklat resonemang i anslutning till proportionalitetsbedömningen utan upprepade endast förarbetsuttalandena.

---

³¹⁷ C-580/13 *Coty*, p. 34; C-275/06 *Promusicae*, p. 70; C-149/17 *Bastei Lübbe*, p. 45.

³¹⁸ C-580/13 *Coty*, p. 35 och däri angiven rättspraxis.

³¹⁹ Levin, s. 604; prop. 2008/09:67, s. 137; se även tingsrättens domskäl i NJA 2012 s. 975.

³²⁰ C-461/10 *Bonnier Audio*, p. 58–60.

³²¹ Kur m.fl., s. 548; Maunsbach & Wennersten, s. 256.

³²² NJA 2012 s. 975, p. 50.

Till följd av att *Bonnier Audio*-fallet berörde tillgängliggörande av ett stort antal verk lämnas frågan obesvarad om hur proportionalitetsbedömningen ska göras i andra fall där det är mer tveksamt huruvida ett intrång har skett.³²³ Rosén menar att med hänsyn till EU-domstolens avgörande i *Promusicae* kan det antas att fildelning av endast ett enda upphovsrättsligt skyddat verk skulle vara tillräckligt för att utgöra en stor skada, detta särskilt när det rör sig om verk av ”bästsäljarkaraktär”.³²⁴

Vidare följer rätt till respekt för privatliv också av art. 8 EKMR. Inskränkningar av rätten till privatliv får dock ske genom lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till vissa allmänna eller enskilda intressen.³²⁵ HD har i rättspraxis angett att bestämmelserna om informationsföreläggande i svensk lag har utformats med beaktande av EKMR och tillgodoser kraven som följer därav.³²⁶

4.2.4 PMD:s avgöranden i ansökningar om informationsföreläggande

Under 2020 prövade PMD 133 ansökningar om informationsföreläggande. Av dessa avsåg 129 begäran av information avseende personuppgifter till abonnenter innehavande av visst IP-nummer som misstänktes för upphovsrättsliga intrång. PMD biföll 112 ansökningar helt eller delvis.³²⁷ Inte

---

³²³ Maunsbach & Wennersten, s. 257.

³²⁴ Rosén (2013 NIR), 347.

³²⁵ Se art. 8.2 EKMR.

³²⁶ NJA 2012 s. 975 p. 11.

³²⁷ PMÄ 121-20; PMÄ 134-20; PMÄ 305-20; PMÄ 314-20; PMÄ 623-20; PMÄ 624-20; PMÄ 655-20; PMÄ 852-20; PMÄ 864-20; PMÄ 1066-20; PMÄ 1067-20; PMÄ 1203-20; PMÄ 1209-20; PMÄ 1273-20; PMÄ 1277-20; PMÄ 1292-20; PMÄ 1294-20; PMÄ 1436-20; PMÄ 1439-20; PMÄ 1743-20; PMÄ 1765-20; PMÄ 1767-20; PMÄ 1907-20; PMÄ 2080-20; PMÄ 2082-20; PMÄ 2470-20; PMÄ 2478-20; PMÄ 2551-20; PMÄ 2553-20; PMÄ 2577-20; PMÄ 2595-20; PMÄ 2676-20; PMÄ 2681-20; PMÄ 3010-20; PMÄ 3024-20; PMÄ 3226-20; PMÄ 3263-20; PMÄ 3267-20; PMÄ 3400-20; PMÄ 3406-20; PMÄ 3667-20; PMÄ 3669-20; PMÄ 3819-20; PMÄ 3823-20; PMÄ 3878-20; PMÄ 4106-20; PMÄ 4301-20; PMÄ 4304-20; PMÄ 4691-20; PMÄ 4693-20; PMÄ 4809-20; PMÄ 4961-20; PMÄ 5184-20; PMÄ 5281-20; PMÄ 5288-20; PMÄ 5290-20; PMÄ 5466-20; PMÄ 5786-20; PMÄ 5795-20; PMÄ 5931-20; PMÄ 5964-20; PMÄ 5969-20; PMÄ 5971-20; PMÄ 6366-20; PMÄ 6371-20; PMÄ 6667-20; PMÄ 6700-20; PMÄ 6710-20; PMÄ 6818-20; PMÄ 7164-20; PMÄ 7443-20; PMÄ 7697-20; PMÄ 8002-20; PMÄ 8004-20; PMÄ 8551-20; PMÄ 8791-19; PMÄ 9584-20; PMÄ 12104-19; PMÄ 13324-20; PMÄ 13405-20; PMÄ 13886-20; PMÄ 14093-20; PMÄ 14263-19; PMÄ 14469-20; PMÄ 14848-20; PMÄ 14925-20; PMÄ 14957-19; PMÄ 15795-20; PMÄ 16065-20; PMÄ 16162-20; PMÄ 16334-

någon av ansökningarna avslogs delvis på grund av proportionalitetsskäl. Att sökanden inte fick ansökan beviljad till fullo var till följd av att sökanden inte uppfyllt beviskravet sannolika skäl. Antingen på grund av att det inte visats sannolikt att sökanden innehade ensamrätten till något av verken som det påstods ha begåtts intrång i eller att det inte gjorts sannolikt att något av de aktuella verken uppfyllde kraven för att omfattas av upphovsrätt.³²⁸ Delvist avslag föranleddes även på grund av att beviskravet inte uppfylldes i relation till förekomsten av intrång avseende vissa IP-adresser på grund av att det inte framgick av underlaget vilka filmverk som intrången avsåg.³²⁹

PMD ogillade sju ansökningar till följd av att sökanden inte bedömdes tillhöra den personkrets som får framställa yrkande om informationsföreläggande.³³⁰ Det rörde sig framför allt om licenstagare som inte visat att de hade rätt att utnyttja verket på det sätt som kränkts av intrångsgöraren.³³¹ Ytterligare fem ansökningar avslogs till följd av att den som föreläggandet riktades mot inte innehade de efterfrågade uppgifterna.³³² Resterande fem ansökningar avskrevs på grund av att sökanden återkallat sin talan.³³³

PMD prövade alla ansökningar om informationsföreläggande utifrån samma metodiska förfarande. Domstolen inledde prövningen med att återge de grundläggande kraven för att informationsföreläggande ska få meddelas. Prövningen övergick sedan till att utreda huruvida det fanns sannolika skäl för ensamrättens existens, sannolika skäl för upphovsrättsligt intrång och avslutningsvis vidtogs en proportionalitetsbedömning.³³⁴

19; PMÄ 16363-19; PMÄ 16366-19; PMÄ 16439-20; PMÄ 16508-19; PMÄ 16563-20; PMÄ 16753-19; PMÄ 16964-20; PMÄ 17134-19; PMÄ 17158-19; PMÄ 17163-19; PMÄ 17202-19; PMÄ 17207-19; PMÄ 17248-19; PMÄ 17345-20; PMÄ 17412-20; PMÄ 17919-20; PMÄ 18256-20; PMÄ 19094-20; PMÄ 19463-20; PMÄ 19844-20.

³²⁸ Se exempelvis PMÄ 1907-20; PMÄ 2080-20; PMÄ 2577-20; PMÄ 5290-20; PMÄ 16162-20; PMÄ 16964-20.

³²⁹ PMÄ 5931-20.

³³⁰ PMÄ 4102-20; PMÄ 6361-20; PMÄ 10629-19; PMÄ 10666-19; PMÄ 10671-19; PMÄ 11455-19; PMÄ 13225-19.

³³¹ Ibid.

³³² PMÄ 6702-20; PMÄ 6703-20; PMÄ 7167-20; PMÄ 8853-20; PMÄ 14783-20.

³³³ PMÄ 5471-20; PMÄ 5793-20; PMÄ 5796-20; PMÄ 5965-20; PMÄ 1483-19333.

³³⁴ Se fotnot 327.

I en majoritet av målen överlämnade internetleverantören, som föreläggandet riktades mot, till PMD att pröva yrkandet om informationsföreläggande. Om internetleverantören framförde något var det främst i förhållande till tiden för utlämnandet av uppgifterna.³³⁵ Fyra av målen från 2020 utmärker sig dock. I samtliga riktades föreläggandet mot Telenor som invände mot ansökningarna. Telenor bestred yrkandena och framförde dels att ansökningarna var oproportionerliga med hänsyn till att bifall skulle resultera i betydande olägenheter för såväl Telenor som dess abonnenter, dels att sökanden inte uppfyllt beviskravet. Vidare påtalade Telenor att de har en skyldighet att skydda sina abonnenter från otillbörlig behandling av deras uppgifter samt att sökandena inte hade något befogat intresse med de ansökta informationsföreläggandena.³³⁶ PMD avgjorde målen utifrån samma bedömningsmodell som i övriga fall och angav endast att de av Telenor framförda invändningarna inte föranledde en annan bedömning.³³⁷

Proportionalitetsbedömningen är i majoriteten av avgörandena utformad med exakt samma formuleringar. PMD inledde prövningarna med att konstatera att det visats sannolika skäl för intrång i de aktuella filmverken. Rättighetsinnehavarna ansågs därmed som utgångspunkt ha ett befogat intresse av informationen. Därefter uppmärksammade PMD att det ankommer på domstolen att i varje enskilt fall göra en proportionalitetsbedömning. I bedömningen ska bland annat effekterna för den enskildes integritet vägas in. PMD hänvisade sedan till förarbetsuttalandet avseende att det krävs intrång av viss omfattning för att ett informationsföreläggande ska få meddelas när det avser personuppgifter som omfattas av internetleverantörers tystnadsplikt. Domstolen framförde därefter att det kunde förutsättas att informationen skulle underlätta utredningen av intrången. Sedan konstaterade domstolen att de aktuella intrången hade begåtts genom att verken olovligt kopierats och tillgängliggjorts för allmänheten via fildelning (uppladdning). Det bedömdes vidare inte i något fall finnas någon mindre ingripande åtgärd som kunde vidtas i stället för informations-

---

³³⁵ Se exempelvis PMÄ 6818-20; PMÄ 7164-20; PMÄ 16753-19; PMÄ 17158-19.

³³⁶ PMÄ 1439-20; PMÄ 5281-20; PMÄ 5795-20; PMÄ 6366-20.

³³⁷ Ibid.

föreläggande. PMD uttalade avslutningsvis att sökandens intresse av att få informationen i samtliga fall bedömdes väga tyngre än motstående intressen, däribland de enskilda abonnenternas intresse av att förbli anonyma.³³⁸ Inte i något avgörande framfördes det något mer ingående proportionalitetsresonemang där det beskrevs vilka effekter beviljande av ansökan skulle kunna få för den enskilde. Vidare utformades domskälen på samma sätt oavsett hur många gånger varje IP-adress hade gjort intrång i ett verk, hur många verk ansökan omfattade och vilken typ av verk som de misstänkta intrången avsåg.

Parsan uppmärksammade i sin utredning att PMD i tidigare avgöranden inte tog hänsyn till huruvida informationsföreläggandet berörde pornografiska verk eller inte, detta trots att det för den enskilde skulle kunna bedömas som mer integritetskänsligt.³³⁹ PMD vidhåller i 2020 års avgöranden samma linje. I flera av ansökningarna utgjordes de upphovsrättsligt skyddade verken av pornografiskt material, men proportionalitetsbedömningen utformades på samma sätt som i alla andra fall.³⁴⁰ Den enskildes integritetsintressen tillmättes således inte ett större utrymme i förhållande till uppgifter om pornografiska verk trots att sådana uppgifter kan uppfattas som mer integritetskänsliga.

Vidare framförde Parsan att det faktum att det rör sig om ett verk av ”bästsäljandekaraktär” skulle kunna påverka proportionalitetsbedömningen på så sätt att även intrång av mindre omfattning bedöms medföra rättighetsinnehavaren omfattande skada.³⁴¹ Sett till 2020 års fall är detta inte något som framgår av PMD:s domskäl. Oavsett verkets typ eller karaktär utformas proportionalitetsbedömningen på samma sätt. Endast ett intrång i ett enda verk bör vara tillräckligt för att ansökan om informationsföreläggande ska anses vara proportionerlig. Det bör således inte krävas att det rör sig om ett verk av bästsäljandekaraktär.

---

³³⁸ Se exempelvis PMÄ 1292-20; PMÄ 1439-20; PMÄ 3058-20; PMÄ 3406-20.

³³⁹ Parsan, s. 497.

³⁴⁰ Se exempelvis PMÄ 1209-20; PMÄ 2676-20; PMÄ 4691-20.

³⁴¹ Parsan, s. 496.

Ett fåtal avgöranden från 2020 särskiljer sig där formuleringen av proportionalitetsbedömningen är något annorlunda.³⁴² Skillnaden mot hur proportionalitetsbedömningen i övriga fall formulerats ligger framför allt i att det särskilt påpekas att intrången innebar stor skada för rättighetsinnehavaren samt att det i bedömningen betonades att intrång hade skett upprepade gånger. Det går dock inte att se något mönster i att det är en viss typ av fall där proportionalitetsbedömningen utformas på det ena eller det andra sättet. Samtliga avgöranden där den senare utformningen av domskälen användes är alla utförda av samma rådman. Skillnaderna i hur domskälen är formulerade kan således bero på en mänsklig faktor snarare än faktiska skillnader i omständigheterna i de olika fallen.

Att antalet tillfällen som intrånget skett betonas i proportionalitetsbedömningen kan ifrågasättas. Parsan menar att uttalandena i förarbetena om krav på intrång av viss omfattning utgör ett krav på intrång av viss omfattning i relation till varje enskild person. Han ifrågasätter med hänsyn därtill PMD:s bedömning i fall där varje IP-adress använts för ett enda fall av fildelning av ett verk men där domstolen bedömer alla enskilda gemensamt och framför att det rör sig om upprepade intrång.³⁴³

I alla avgöranden från 2020 framfördes att intrång har skett genom BitTorrent-teknik och med användning av P2P-nätverk.³⁴⁴ En intressant aspekt är att sökanden i majoriteten³⁴⁵ av ansökningarna framför att intrång har skett dels genom otillåten exemplarframställning, dels genom att verken har gjorts tillgängligt för allmänheten. PMD framförde i domskäl att de inte ifrågasätter den teknik som används för att få fram information om IP-adresser. Trots det angav PMD sedan att sökanden uppfyller beviskravet sannolika skäl för att verken gjorts tillgängligt för allmänheten, utan att uttala sig om exemplarframställningen.³⁴⁶ Det förekommer dock några enstaka

---

³⁴² Se exempelvis PMÄ 1209-20; PMÄ 4691-20; PMÄ 8002-20.

³⁴³ Parsan, s. 492.

³⁴⁴ Se fotnot 327.

³⁴⁵ Tre avgöranden där sökanden endast gör gällande att intrång har skett genom tillgängliggörande för allmänheten, se PMÄ 6371-20; PMÄ 6700-20; PMÄ 17207-19.

³⁴⁶ Se exempelvis PMÄ 7697-20; PMÄ 7443-20; PMÄ 14093-20.

avgöranden där PMD angav att sökanden gjort sannolikt intrång både genom överföring till allmänheten och genom exemplarframställning.³⁴⁷ Den efterföljande proportionalitetsbedömningen utformades dock på samma sätt oavsett om PMD menade att sökanden uppfyllde beviskravet endast i relation till tillgängliggörande eller även i förhållande till exemplarframställning.

Trots att domstolen i en övervägande del av avgörandena endast uttalade att sökanden gjort sannolikt intrång genom tillgängliggörande för allmänheten framförs sedan i proportionalitetsbedömningen att intrång både har skett genom kopiering och tillgängliggörande.³⁴⁸ Domstolen är således inte konsekvent i domskälen avseende å ena sidan vilka intrång som sökanden bedöms uppfylla beviskravet i relation till och sedan å andra sidan vilka intrång som prövas i proportionalitetsbedömningen.

4.3 Användningen av kravbrev

Informationsföreläggande kan användas för att leda fram till en utomrättslig uppgörelse.³⁴⁹ Under de senaste åren har fenomenet med kravbrev³⁵⁰ uppmärksamrats i större utsträckning. Många rättighetsinnehavare använder informationsföreläggande för att få ut namn och adress till innehavare av de IP-adresser som misstänks begått upphovsrättsliga intrång genom streaming eller annan fildelning.³⁵¹ Rättighetsinnehavarna, företrädna av advokatbyråer, skickar sedan ut kravbrev där den misstänkta intrångsgöraren uppmanas att betala en summa på ett antal tusen kronor för att undvika stämning i domstol.³⁵²

Metoden med kravbrev är kritiserad och omtalad som *legal utpressning* och *copyright trolling*.³⁵³ Kritiker menar att privatpersoner blir skrämda till att

---

³⁴⁷ Se exempelvis PMÄ 4691-20; PMÄ 5786-20; PMÄ 14263-19; PMÄ 8002-20; PMÄ 14263-19.

³⁴⁸ Se exempelvis PMÄ 1292-20; PMÄ 1439-20; PMÄ 5281-20; PMÄ 852-20.

³⁴⁹ Westman (2012), s. 36 f.

³⁵⁰ Omtalas även som ”förlikningsbrev”.

³⁵¹ Njord Lawfirm ”Frågor och svar rörande olaglig fildelning och nedladdning”.

³⁵² Öster, ”Kravbrev rättighetshavarnas nya medel mot fildelarna”; SVT ”kravbreven”; SvD Näringsliv ”Kravbrev i brevlådan- ska jag betala?”.

³⁵³ Sag & Haskell, s. 573; Schultz i SVT ”kravbreven”.

betala även om de inte har begått något intrång och menar att det finns en risk att informationsföreläggande missbrukas.³⁵⁴ Privatpersoner vittnar om att de fått kravbrev skickade till sig utan att gjort sig skyldiga till olaglig streaming eller fildelning. Vissa framför även att de betalat summan i kravbrevet på grund av rädsla för kostsamma domstolsprocesser, trots att de påstår att de inte begått något intrång.³⁵⁵

Kravbreven ifrågasätts även ur ett etiskt perspektiv och det påpekas att det är upp till domstolen att avgöra om innehavaren av ett visst IP-nummer har gjort sig skyldig till intrång och därmed ska betala ersättning.³⁵⁶ Levin framför att det saknas ett led i bevisningen med hänsyn till att det inte är visat att abonnenten till ett visst IP-nummer är den som begått det specifika intrånget.³⁵⁷ Vidare ställer sig kritiker frågande till huruvida det finns någon verklig ambition med att driva talan i domstol.³⁵⁸ Maunsbach menar dock att systemet med kravbrev i sig inte är fel juridiskt sett, men att formuleringen inte får ge intrycket av att det är ett betalningskrav.³⁵⁹ En av advokatbyråerna som skickat ut ett stort antal kravbrev menar att det rör sig om ett förlikningserbjudande och att den enskilde inte ska känna sig tvungen att betala. Dock påtalar byrån även att de kan ta ärendet vidare till domstol och att domstolsprövningar är kostsamma för båda parterna.³⁶⁰

Integritetskyddsmyndigheten³⁶¹ har granskat kravbreven för att se om det rör sig om olaglig inkassoverksamhet.³⁶² Myndigheten har hitintills inte gjort något generellt uttalande avseende kravbreven utan framför endast att enskilda som anser sig ha fått ett kravbrev felaktigt får vända sig mot rättighetsinnehavaren och försvara sina intressen i en eventuell efterföljande rättegång.³⁶³

---

³⁵⁴ Schultz i SVT "kravbreven".

³⁵⁵ SVT "kravbreven".

³⁵⁶ Wolk i Ny Teknik "Professor till misstänkta fildelare: Betala inte!".

³⁵⁷ Levin i SVT "kravbreven".

³⁵⁸ Maunsbach i SVT "kravbreven".

³⁵⁹ Maunsbach i SVT "kravbreven".

³⁶⁰ Njord Lawfirm "Frågor och svar rörande olaglig fildelning och nedladdning".

³⁶¹ Tidigare Datainspektionen.

³⁶² Sveriges radio "Datainspektionen granskar kravbrev till fildelare".

³⁶³ Integritetskyddsmyndigheten "särskilda uppdrag".

4.4 Delanalys II

Informationsföreläggande vid misstänkta intrång genom streaming

Informationsföreläggande utgör ett betydelsefullt bevisanskaffningsmedel för rättighetsinnehavare. Till följd av att intrångsgöraren är anonym vid intrång över internet finns det inte några andra åtgärdsalternativ för att identifiera den misstänkte än informationsföreläggande. Syftet med åtgärden kan därmed inte uppnås med mindre ingripande medel. Det bör även generellt gå att förutsätta att informationen kan antas underlätta utredningen om intrång. Informationsföreläggande får endast omfatta information avseende varor eller tjänsters ursprung och distributionsnät.³⁶⁴ Personuppgifter bestående av namn och adress till abonnenter innehavande av visst IP-nummer utgör sådan information. Vidare ingår internetleverantörer i den personkrets som informationsföreläggande får riktas mot.³⁶⁵ Med hänsyn till det nyss anförda utgör de grundläggande kraven för beviljande av informationsföreläggande i allmänhet inte något hinder för användning av bevisanskaffningsmedlet vid misstänkta intrång genom streaming.

Beviskravet ”sannolika skäl” för ensamrättens existens och förekomsten av intrång är relativt lågt ställt. Ingen ansökan om informationsföreläggande under år 2020 avslogs helt till följd av att beviskravet inte var uppfyllt.³⁶⁶ I doktrin har det framförts att det låga beviskravet delvis balanseras mot proportionalitetskravet.³⁶⁷ Uttalandet går dock att ifrågasätta. Sett till PMD:s avgöranden uppfyller sökanden i regel beviskravet med enkelhet. Vid den efterföljande proportionalitetsbedömningen tillmäts det faktum att beviskravet är uppfyllt stor betydelse. Anledningen till detta är på grund av att sökanden som uppfyller beviskravet som utgångspunkt ska anses ha ett befogat intresse med informationsföreläggandet. Det låga beviskravet har därmed en tydlig inverkan även vid proportionalitetsbedömningen.

---

³⁶⁴ Se 53 c § URL.

³⁶⁵ Se avsnitt 4.2.1.

³⁶⁶ Se fotnot 327.

³⁶⁷ Levin, s. 605 f.

PMÖD:s avgörande i mars 2021 kan komma att påverka kraven för att få en ansökan om informationsföreläggande beviljad. PMÖD fastslog i avgörandet att alstrets originalitet måste komma till uttryck i det underlag sökanden har gett in i ärendet. Vidare framförde domstolen i målet att filmalster av pornografisk karaktär inte nödvändigtvis utgör verk i upphovsrättslig mening.³⁶⁸ Följaktligen kommer det troligtvis krävas en något mer omfattande bevisning för att uppfylla beviskravet sannolika skäl för ensamrättens existens jämfört med den bevisning som var tillräcklig i PMD:s avgöranden från 2020. Rättighetsinnehavare som ansöker om informationsföreläggande till följd av streaming måste således kunna presentera ett underlag som ger uttryck för alstrets originalitet. Detta blir särskilt relevant vid streaming av pornografiskt material till följd av PMÖD:s uttalande att sådana alster inte alltid uppfyller kvalifikationskravet för att omfattas av upphovsrätt. I vilken grad avgörandet kommer att påverka beviskravet för att få en ansökan om informationsföreläggande beviljad vid misstänkta intrång i andra typer av filmalster än de av pornografisk karaktär återstår dock att se.

Proportionalitetsbedömningen vid informationsföreläggande

Det centrala vid proportionalitetsbedömningen är avvägningen mellan rättighetsinnehavarens och enskildas motstående intressen.³⁶⁹ När det rör sig om oidentifierade misstänkta intrångsgörare finns det inte några andra åtgärdsalternativ än informationsföreläggande som står till buds för rättighetsinnehavaren. Ett avslag av en ansökan om informationsföreläggande medför i och med detta en total blockering av möjligheterna för rättighetsinnehavaren att utreda och beivra de misstänkta intrången. Precis som EU-domstolen har fastslagit utgör informationsföreläggande därmed en garanti för att ensamrätten ska få ett reellt innehåll.³⁷⁰ Följaktligen har rättighetsinnehavare ett starkt intresse av att ansökan beviljas.

---

³⁶⁸ PMÖD i PMÖÄ 1570-21.

³⁶⁹ Se avsnitt 4.2.3.1.

³⁷⁰ C-427/15 *New Wave*, p. 25; C-580/13 *Coty*, p. 29.

Rätten till effektiva rättsmedel och skyddet för immateriell egendom utgör båda grundläggande rättigheter som åtnjuter skydd i EU-stadgan.³⁷¹ Likaså skyddas den enskildes integritet och skydd för personuppgifter.³⁷² Det finns ingen vägledning från EU-domstolen avseende hur motstående rättigheter ska vägas mot varandra. Domstolen har hitintills endast uttalat att medlemsstaterna har en skyldighet att tolka lagbestämmelser så att en korrekt balans mellan motstående grundläggande rättigheter upprätthålls samt att proportionalitetsprincipen ska iakttas.³⁷³ Enligt EU-domstolens avgörande i *Bonnier Audio* uppfyller den svenska regleringen kravet på en rimlig avvägning mellan motstående intressen.³⁷⁴ Sett till hur informationsföreläggande har prövats vid intrång genom streaming och fildelning avgörs dessa med samma standardmotivering utan något utförligt resonemang avseende omständigheterna i varje enskilt fall. Som lagstiftningen är utformad möjliggörs dock en enskild prövning och det följer ett lagstadgat krav på proportionalitetsbedömning i varje enskilt fall. Lagstiftningen uppfyller således kravet på rimlig avvägning även om det går att ifrågasätta huruvida det i vissa fall sker en korrekt intresseavvägning vid rättstillämpningen.

Bestämmelsen om informationsföreläggande är fakultativ och talan om förläggande är av indispositiv karaktär.³⁷⁵ Domstolen har därmed en möjlighet och ska iaktta enskildas integritetsintressen trots att dessa personer vanligtvis inte är part i målet. PMD:s hantering av Telenors invändningar visar tydligt att förekomsten av invändning är i sig inte avgörande för vilka faktorer som tillmäts betydelse vid proportionalitetsbedömningen. Integritetsintressen har inte i något fall inneburit att en ansökan om informationsföreläggande har avslagits. Inte heller har det i något avgörande skett en ingående prövning av de potentiella effekter som skulle drabba den enskilde vid ansökans beviljande. Följaktligen har den enskildes integritetsintressen

---

³⁷¹ Se art. 17.2 och art. 47 EU-stadgan.

³⁷² Se art. 7 och art. 8 EU-stadgan.

³⁷³ C-275/06 *Promusicae*, p. 70.

³⁷⁴ C-461/10 *Bonnier Audio*, p. 58–60.

³⁷⁵ Se PMÖD PMÖÄ 9695-17.

inte tillmätts någon avgörande betydelse utan proportionalitetsbedömningen är centrerad kring rättighetsinnehavarens informationsintresse.

Den avgörande faktorn vid proportionalitetsbedömningen är huruvida det rör sig om intrång av viss omfattning. Andra faktorer såsom verkets karaktär eller i vilket syfte som informationen begärs tycks inte tillmätas någon märkbar betydelse. När intrång sker genom att filmverk olovligen kopieras och tillgängliggörs för allmänheten via fildelning anses det i regel utgöra intrång av viss omfattning, detta på grund av att uppladdning typiskt sett innebär stor skada för rättighetsinnehavaren. Inte i något avgörande från 2020 utreddes om intrånget faktiskt inneburit någon stor skada för rättighetsinnehavaren. Det är tillräckligt för beviljande av informationsföreläggande att uppladdning generellt sett medför en omfattande skada. Något krav på prövning av de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet tycks inte föreligga.

I några av avgörandena från 2020 påtalades i proportionalitetsbedömningen att intrånget omfattade filmverk som fildelats vid flera olika tillfällen, vilket ansågs motivera beviljandet av informationsföreläggande.³⁷⁶ Respektive intrångsgörarens eventuella intrång blev därmed inte föremål för någon enskild prövning. Innehavarna av de aktuella IP-adresserna behandlades av domstolen som ett kollektiv, detta trots att varje enskild person har en grundläggande rätt till skydd för sin integritet. Kravet på intrång av viss omfattning verkar således relateras till samtliga potentiella intrång som ansökan om informationsföreläggande avser. Huruvida avvägningen mellan rättighetsinnehavarens rätt till effektiva rättsmedel och enskildas integritet sker på det sätt som avsågs vid bestämmelsens införande kan därmed ifrågasättas.

Av PMD:s avgörande framgår det tydligt att sökanden endast behöver visa sannolika skäl för intrång genom överföring till allmänheten även om de framställda yrkandena också omfattar intrång genom exemplarframställning.³⁷⁷ Domstolens förhållningssätt och återhållsamhet i domskälen

---

³⁷⁶ Se exempelvis PMÄ 1209-20; PMÄ 4691-20; PMÄ 8002-20.

³⁷⁷ Se avsnitt 4.2.4.

kan bero på avsaknaden av prejudicerande avgöranden. Att endast ta fasta på överföring till allmänheten får även betydelse vid den efterföljande proportionalitetsbedömningen. Huruvida den enskilde endast tagit del av verket genom streaming men via en hemsida som tillämpar P2P-nätverk, vilket medför att det även kan bli fråga om tillgängliggörande, uppmärksammas dock inte.

Eftersom PMD inte har uttalat sig särskilt om exemplarframställning är det osäkert hur en situation där endast exemplarframställning görs gällande skulle bedömas. Exempelvis situationen med intrång genom streaming där en tillfällig exemplarframställning sker, men utan att materialet tillgängliggörs för allmänheten. Något sådant fall har ännu inte prövats av svensk domstol. Huruvida den enskildes integritetsintressen skulle anses väga tyngre än rättighetsinnehavarens informationsintresse vid intrång i dessa fall återstår därmed att se. Förarbetsuttalandena om att kopiering av endast några få verk inte bör utgöra intrång av viss omfattning talar för att den enskildes integritet i en sådan situation skulle kunna anses väga tyngre än rättighetsinnehavarens intressen.³⁷⁸ Uttalandena i förarbetena om uppladdning har tillmätts en stor betydelse i rättspraxis.³⁷⁹ Det är dock osäkert om uttalandena avseende kopiering och exemplarframställning skulle få samma genomslag. Intrång genom streaming och inkräkning på rättighetsinnehavares ensamrätter till följd därav har sedan implementeringen av Infosoc-direktivet blivit alltmer uppmärksammat. Vidare har den digitala och teknologiska utvecklingen varit omfattande. Det är med hänsyn därtill osäkert om förarbetsuttalandena avseende när det utgör intrång av viss omfattning återspeglar en korrekt intresseavvägning i förhållande till den rådande samhällssituationen. Tillfällig exemplarframställning till följd av streaming skulle därmed kunna bedömas som intrång av viss omfattning.

---

³⁷⁸ Prop. 2008/09:67, s. 162.

³⁷⁹ Se NJA 2012 s. 975; se även fotnot 327.

Användning av information erhållen genom informationsföreläggande

Trots tusentals utskickade kravbrev har rättighetsinnehavare inte i något fall väckt intrångstalan vid domstol efter det att information erhållits genom informationsföreläggande. Den svenska bestämmelsen om informationsföreläggande är utformad som en självständig civilrättslig sanktion.³⁸⁰ Det framgår inte av vare sig lagtexten eller förarbetena att domstolen ska väga in i vilket syfte som den begärda informationen har begärts ut och huruvida det finns någon avsikt att väcka intrångstalan vid domstol. Att uppgifter som tillhandahållits genom informationsföreläggande senare kan komma att användas i kravbrev är inte heller något som tillmätts betydelse i rättspraxis.

Följaktligen är den svenska regleringen av informationsföreläggande särskilt förmånlig för rättighetsinnehavare. Den utvidgade regleringen av informationsföreläggande medför dock även en utökad inkräkning på enskildas intressen. I både IPRED och i förarbetena till implementeringen framförs det att avvikelser från direktivet får göras om dessa är till fördel för rättighetsinnehavare.³⁸¹ Inte i någon av rättskällorna uppmärksammas dock att enskildas intressen och rättigheter påverkas av att rättighetsinnehavare får ett utökat skydd och i vilken grad detta ska tillåtas.

Det skulle vara möjligt för domstolen att väga in i vilket syfte informationen begärs vid proportionalitetsbedömningen. I fall där rättighetsinnehavare systematiskt begär ut stora mängder personuppgifter utan att ha någon avsikt att väcka talan mot misstänkta intrångsgörare skulle det kunna ses som ett missbruk av systemet med informationsföreläggande. Problematiken uppkommer särskilt när enskilda känner sig pressade att betala trots att de nekar till intrång.

Kritiken som riktas mot användning av kravbrev är med hänsyn därtill inte obefogad. Vid misstanke om att systemet med informationsföreläggande missbrukas bör detta kunna tillmätas betydelse vid proportionalitets-

---

³⁸⁰ Se 53 c § URL.

³⁸¹ Se art. 2.1 IPRED; prop. 2008/09:67, s. 167 ff.

bedömningen. Det skulle dock vara svårt för domstolen att identifiera vilka situationer som det kan röra sig om ett missbruk respektive när det rör sig om en berättigad och befogad ansökan. I situationer där det föreligger sannolika skäl för intrång anses rättighetsinnehavaren ha ett befogat intresse av informationen. Huruvida rättighetsinnehavaren sedan väljer att väcka talan eller använda informationen i syfte att nå en utomrättslig uppgörelse bör inte vara avgörande för beviljande av informationsföreläggande. Ett sådant system skulle riskera att äventyra de intressen som IPRED och regleringen om informationsföreläggande avser att säkerställa, nämligen rätten till effektiva rättsmedel och rätten till egendom.

5 Sammanfattande slutsatser

Det står klart att en slutanvändares agerande vid streaming kan innebära ett intrång i rättighetsinnehavarens ensamrätt till exemplarframställning. EU-domstolens avgörande i *Filmspelare* får därav en stor betydelse. Målet visar att det inte endast är den som gör verket tillgängligt för allmänheten som begår ett intrång, utan också slutanvändare som tar del av verket med hjälp av streaming. Att ta del av ett verk i digital form genom att enbart titta eller lyssna på det kan således utgöra ett upphovsrättsligt relevant förfogande. Rättsläget medför att rättighetsinnehavare har ett intresse av att utreda och beivra intrång som sker till följd av streaming. Det finns inga andra civilrättsliga åtgärdsalternativ för identifikation av anonyma misstänkta intrångsgörare än informationsföreläggande.

Rätten till egendom, innefattande immateriell egendom, och rätten till effektiva rättsmedel utgör fundamentala rättigheter. Informationsföreläggande är till följd därav ett nödvändigt instrument för att ge rättighetsinnehavare ett adekvat rättsskydd. Rättighetsinnehavarens starka informationsintresse avspeglas tydligt i rättspraxis där enskildas integritetsintressen i en omfattande mån behövt stå tillbaka vid proportionalitetsbedömningen.

Vid proportionalitetsprövningen i samband med en ansökan om informationsföreläggande är den avgörande faktorn huruvida intrånget är av viss omfattning. Fildelning och streaming via hemsidor som använder P2P-nätverk och en BitTorrent-teknik leder till både exemplarframställning och överföring till allmänheten. Det står klart att slutanvändares agerande i dessa situationer utgör ett intrång av viss omfattning. Däremot kvarstår frågan om ett intrång som endast sker genom streaming och tillfällig exemplarframställning ska anses utgöra ett intrång av viss omfattning. I rättspraxis har intrångets omfattning hitintills avgjorts utifrån en gemensam bedömning av alla förekommande intrång i den aktuella ansökan. Med hänsyn till den kollektiva behandlingen av misstänkta intrång är det inte omöjligt att intrång

genom streaming kan anses vara av viss omfattning, detta på grund av den sammanlagda inkräkningen av rättighetsinnehavarens ensamrätt som sker.

Frågeställningen om informationsföreläggandes användning vid streaming problematiseras dock av att det ännu inte är fastställt i vilka situationer som slutanvändarens agerande utgör ett intrång. Av *Meltwater* framgår det att enskilda inte begår något intrång vid vanlig webbläsning när innehavaren av webbplatsen har gjort verket tillgängligt med rättighetsinnehavarens samtycke. EU-domstolen har inte tagit ställning till om detsamma även ska gälla i situationer när det inte finns något samtycke till publiceringen. Tidigare avgöranden, framför allt *Premier League*, betonar att upphovsrätten inte får ges en allt för vidsträckt tillämpning. Digitalisering och utveckling av nya teknologier får således inte hindras av upphovsrätten. Sammantaget talar avgörandena för att tillfällig exemplarframställning som sker vid vanlig webbläsning inte utgör något intrång, detta även om det är frågan om ett verk som publicerats utan rättighetsinnehavarens tillstånd. Med hänsyn till *Filmspeler*-målet kan dock användarens vetskap och syfte att genom streaming ta del av verk som publicerats olovligen innebära att inskränkingsbestämmelsen inte blir tillämplig på grund av rekvisitet laglig användning och trestegsregeln.

Om sökanden vid ansökan om informationsföreläggande, där det misstänkta intrånget har skett genom streaming, även behöver presentera bevisning avseende slutanvändarens subjektiva avsikt med agerandet återstår att se. Rättighetsinnehavaren måste visa sannolika skäl för intrång. Kravet är oproblematiskt i situationer där det är tydligt att agerandet utgör ett intrång objektivt sett, exempelvis uppladdning eller nedladdning av verk. Vid intrång genom streaming betonas däremot användarens syfte och vetskap. Subjektiva förutsättningar kan därmed bli avgörande för intrångsfrågan. Av skäl 17 i ingressen till IPRED följer att vid beslut om åtgärder och sanktioner ska det när det är lämpligt beaktas huruvida intrånget har begåtts avsiktligt. Med hänsyn därtill är det inte orimligt att användarens avsikt tillmäts betydelse vid beslut om en ansökan om informationsföreläggande ska beviljas eller inte.

Beviskravet sannolika skäl för ensamrättens existens kan bli något svårare för sökanden att uppfylla med hänsyn till PMÖD:s avgörande i PMÖÄ 1570-21, detta gäller särskilt vid misstänkta intrång i pornografiskt material. Uppfyller rättighetsinnehavaren beviskravet och visar sannolika skäl för ensamrättens existens och förekomsten av intrång måste det dock förutsättas att rättighetsinnehavaren har ett befogat intresse av den eftersökta informationen. Informationsföreläggande är en självständig civilrättslig sanktion. Det föreligger varken något krav att ansökan om informationsföreläggande väcks inom ramen för en pågående rättegång eller något krav på att ansökan måste efterföljas av en intrångstalan vid domstol. Med hänsyn till det nyss anförda bör sökandens syfte med ansökan om informationsföreläggande inte tillmätas någon betydelse vid proportionalitetsbedömningen. Problematiken med kravbrev avseende att dessa kan framställas i utpressningssyfte bör således hänföras till den efterföljande handlingen och inte till ansökan om informationsföreläggande som sådan.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Offentligt tryck

Propositioner

- Prop. 1960:17 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m.m.
- Prop. 1973:15 Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av vissa internationella överenskommelser på den intellektuella äganderättens område, m.m.
- Prop. 1994/95:35 Sveriges anslutning till Världshandelsorganisationen m.m.
- Prop. 2004/05:110 Upphovsrätten i informationssamhället - genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m.
- Prop. 2008/09:67 Civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område – genomförande av direktiv 2004/48/EG.
- Prop. 2015/16:57 Patent- och marknadsdomstol.

Övrigt riksdagstryck

- SÖ 1919:6 Reviderade Bernkonventionen angående skydd för litterära och konstnärliga verk. Berlin den 13 november 1908.
- Bet. 2004/05:LU27 Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m.
- Ds 2007:29 Musik och film på Internet – hot eller möjlighet?
- SOU 2012:51 Utvärdering av IPRED-lagstiftningen.

EU-rättsligt offentligt tryck

Rådets beslut 94/800/EG av den 22 december 1994 om ingående, på Europeiska gemenskapens vägnar de avtal som är resultat av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan (1986–1994) – frågor rörande handel med varor [EGT L 336, 23.12.1994, s. 1].

Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 089, 11/04/2000 s. 0008-0014 ”WIPO:s fördrag om upphovsrätt (WCT)”, 22000A0411(01), Genève (1996).

Övriga källor

Broadband Genie, “Flood of new streaming video services could turn viewers toward piracy” Tofts, Alex, 2019-09-27, <<https://www.broadbandgenie.co.uk/blog/20190926-streaming-piracy-survey>>, besökt 2021-03-26.

Integritetsskyddsmyndigheten “särskilda uppdrag” <<https://www.imy.se/om-oss/vart-uppdrag/sarskilda-uppdrag/>>, besökt 2021-04-08.

IPTV24, ”Hur använder jag IPTV tjänster anonymt?” <<http://iptv24.se>>, besökt 2021-03-23.

Iptv King ”säkerhet”, <<https://iptvkings.se/sakerhet/>>, besökt 2021-03-23.

Iptv King ”priser”, <<https://iptvkings.se/priser/>>, besökt 2021-03-23.

Motherboard Tech by Vice “The Rise of Netflix Competitors Has Pushed Consumers Back Toward Piracy”, Bode, Karl, 2018-10-02, <https://www.vice.com/en_us/article/d3q45v/bittorrent-usage-increases-netflix-streaming-sites>, besökt 2021-03-26.

Nationalencyklopedin, ”BitTorrent”, <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/bittorrent>>, besökt 2021-03-19.

Nationalencyklopedin, ”fildelning”, <<http://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/fildelning>>, besökt 2021-04-14.

Nationalencyklopedin, ”streaming”,
<<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/streaming>>, besökt 2021-02-02.

Njord Lawfirm, ”Frågor och svar rörande olaglig fildelning och nedladdning”, <<https://www.njordlaw.com/fildelning-och-nedladdning-av-film/fragor-och-svar-rorande-olaglig-fildelning-och-nedladdning>>, besökt 2021-04-18.

Ny Teknik, ”Professor till misstänkta fildelare: Betala inte!”, 2017-10-23, Wiklund, Kalle, <<https://www.nyteknik.se/digitalisering/professor-till-misstankta-fildelare-betala-inte-6879197>>, besökt 2021-04-08.

Patent och registreringsverket, ”Allmänhetens medievapor”, 2020-05-29, <<https://www.prv.se/sv/upphovsratt/streama-lagligt/allmanhetens-medievapor/>>, besökt 2021-03-26.

SvD Näringsliv, ”Kravbrev i brevlådan – ska jag betala?”, Wisterberg, Erik, 2020-04-20, <<https://www.svd.se/kravbrev-i-brevladan--ska-jag-betala>>, besökt 2021-04-08.

Sveriges radio, ”Datainspektionen granskar kravbrev till fildelare”, Westerholm, Joel, 2017-11-15, <<https://sverigesradio.se/artikel/6819392>>, besökt 2021-04-08.

SVT uppdrag granskning, ”Kravbreven”, Bezzazi, Samir, 2018-05-25, <<https://www.svt.se/special/kravbreven/>>, besökt 2021-03-26.

WIPO “Contracting parties, Bern Convention”,
<https://wipolex.wipo.int/en/treaties/ShowResults?start_year=ANY&end_year=ANY&search_what=C&code=ALL&treaty_id=15>, besökt 2021-03-29.

WTO ”Amendment of the TRIPS Agreement”,
<https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/amendment_e.htm>, besökt 2021-03-29.

Litteratur

Alexander, Isabella, 'The concept of reproduction and the "temporary and transient" exception', *Cambridge Law Journal*, 2009, 68(3), 520–523. [cit. Alexander]

Arnold, Richard, & Rosati, Eleonora, "Are national courts the addressees of the InfoSoc three-step test?", *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2015, Vol. 10, No. 10, s. 741–749. [cit. Arnold & Rosati]

Axhamn, Johan, "EU-domstolen tolkar originalitetskriteriet och inskränkningen till förmån för vissa tillfälliga former av mångfaldigande" *NIR* 4/2010, s. 339–353. [cit. Axhamn 2010]

Axhamn, Johan (2011): "Tillfälliga framställningar av exemplar och rättsligt skydd för åtkomstspärrar i digital miljö" i: Madell, P. Bergling, Ö. Edström, & J. Rosén (Ed.), *Utblick och inblick: Vänbok till Claes Sandgren*, Iustus förlag, Uppsala, s. 11–24. [cit. Axhamn 2011]

Bernitz, Ulf & Kjellgren, Anders, *Europarättens grunder*, 6 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2018. [cit. Bernitz & Kjellgren]

Bernitz, Ulf, Nordell, Per, Rosén, Jan & Sandgren, Claes, *Immaterialrätt och otillbörlig konkurrens*, 15 uppl., Jure, Stockholm, 2020. [cit. Bernitz m.fl.]

Bonadio, Enrico, 'File sharing, copyright and freedom of speech', *European Intellectual Property Review*, 2011, 33(10), 619–631. [cit. Bonadio]

Enkvist, Joachim, "Håller Tv-tittande på att bli upphovsrättsligt förkastligt – rentav kriminaliserat?", *NIR* 1/2008, s. 12–28. [cit. Enkvist]

Groom, John, Silverman, Iona & Clark, Birgit, 'Still lost in the labyrinth? CJEU rules in Filmspelers that pre-loading a set-top box with links to a pirate site is a communication to the public', *European Intellectual Property Review*, 2017, 39(9), 591–594. [cit. Groom m.fl.]

Hansson, Sunniva, 'End of play: the CJEU's judgment in the Filmspelers case', *Entertainment Law Review*, 2017, 28(6), 210–212. [cit. Hansson]

Hart, Michael, 'The Legality of Browsing in the Digital Age', *European Intellectual Property Review*, 2014, 36(10), 630–639. [cit. Hart]

Hettne, Jörgen & Otken Eriksson, Ida (red.), *EU-rättsligt metod: teori och genomslag i svensk rättstillämpning*, 2 omarb. uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2011. [cit. Hettne & Otken Eriksson]

Hugenholtz, P. Bernt, 'Caching and copyright: the right of temporary copying', *European Intellectual Property Review*, 2000, 22(10), 482–493. [cit. Hugenholtz]

Kappos, David J. & Langenius, Claes, 'Stream of conscience: American and EU citizens know it is "wrong" - but is unauthorized streaming illegal?', *Entertainment Law Review*, 2014, 25(3), 97–103. [cit. Kappos & Langenius]

Karapapa, Stavroula, *Defences to Copyright Infringement: Creativity, Innovation and Freedom on the Internet*, [Elektronisk resurs], Oxford University Press, 2020. [cit. Karapapa]

Kleineman, Jan (2018): 'Rättsdogmatisk metod', i: Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, 2 uppl., Studentlitteratur, Lund, s. 21–46. [cit. Kleineman]

Kronqvist, Stefan, *Brott och digitala bevis: en handledning*, 3 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2013. [cit. Kronqvist]

Kur, Annette, Dreier, Thomas & Luginbuehl, Stefan, *European intellectual property law: text, cases and materials*, 2 uppl., Edward Elgar Publishing, Cheltenham UK, 2019. [cit. Kur m.fl.]

Lehrberg, Bert, *Praktisk juridisk metod*, 12 uppl., Iusté, Uppsala, 2020. [cit. Lehrberg]

Levin, Marianne, *Lärobok i immaterialrätt – upphovsrätt, patenträtt, mönster- och formgivningrätt, känneteckensrätt – i Sverige, EU och internationellt*, 12 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2019. [cit. Levin]

Liang, Mengna, “Copyright Issues Related to Reproduction Rights Arising from Streaming”, *Journal of World Intellectual Property*, Vol. 23, 5-6 2020, s. 798–814. [cit. Liang]

Maunsbach, Ulf & Ullrika, Wennersten, *Grundläggande immaterialrätt*, 4 uppl. Gleerups, Malmö, 2018. [cit. Maunsbach & Wennersten]

Olin, Anders [lagkommentar till Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk] Lexino i Juno, besökt 2021-01-29. [cit. Olin]

Olsson, Henry, *Copyright: svensk och internationell upphovsrätt*, 10 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2018. [cit. Olsson]

Olsson, Henry & Rosén, Jan, *Upphovsrättslagstiftningen*, [lagkommentar till Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk], Norstedts Juridik, Juno version 4A. [cit. Olsson & Rosén]

Parsan, Soroosh ”Informationsföreläggande i svensk rättspraxis”, *NIR* 4/2019, s. 475–503. [cit. Parsan]

Peczenik, Aleksander, *Juridikens teori och metod: en introduktion till allmän rättslära*, 1 uppl. Fritzes, Stockholm, 1995. [cit. Peczenik 1995]

Peczenik, Aleksander, "Juridikens allmänna läror", *SvJT* 2005, s. 249–272.
[cit. Peczenik 2005]

Pihlajarinne, Taina, "Copyright exceptions and limitations – is the principle of narrow interpretation gradually fading away?", *NIR* 1/2020, s. 117–122.
[cit. Pihlajarinne]

Pila, Justine & Torremans, Paul, *European intellectual property law*, 2 uppl., Oxford University Press, Oxford, 2019. [cit. Pila & Torremans]

Pontén, Henrik, "Tillfälliga kopior – juridik i baklås", *NIR* 5/2015, s. 576–581. [cit. Pontén]

Reichel, Jane, (2018): 'EU-rättslig metod', i: Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, 2 uppl., Studentlitteratur, Lund, s. 109–142. [cit. Reichel]

Rosén, Jan "Immaterialrätten vägd mot personlighetsskyddet", *JT* 2008/09, s. 367–372. [Rosén 2008]

Rosén, Jan, "EU-domstolen och svensk rättspraxis: upphovsrätt och närstående rättigheter 2003-2012", *SvJT* 2013, s. 545–624. [cit. Rosén 2013 SvJT]

Rosén, Jan, "IPRED, proportionalitet, beviskrav och begreppet överföring till allmänheten – mycket ryms i Högsta domstolens beslut den 21/12 2012 (NJA 2012 s. 975) Bonnier Audio m.fl." *NIR* 3/2013, s. 343–349. [cit. Rosén 2013 NIR]

Sag, Matthew & Haskell, Jake, "Defense Against the Dark Arts of Copyright Trolling", *Iowa Law Review* vol 103 571/2018, s. 571–661. [cit. Sag & Haskell]

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: ämne, material, metod och argumentation*, 4 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2018. [cit. Sandgren]

Synodinou, Tatiana Eleni, "Lawfulness for Users in European Copyright Law: Acquis and Perspectives.", *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law*, vol. 10, no. 1, 2019. [cit. Synodinou]

Westberg, Peter, *Anskaffning av bevisning i dispositiva tvistemål*, 1 uppl., Norstedts Juridik, Stockholm, 2010. [cit. Westberg 2010]

Westberg, Peter, *Det provisoriska rättsskyddet i tvistemål en funktionsstudie över kvarstad och andra civilprocessuella säkerhetsåtgärder. Bok 4*, Juristförlaget, Lund, 2004. [cit. Westberg 2004]

Westman, Daniel, "Hur ska olovlig fildelning bekämpas?", Krönika i JUNO, 2009. [cit. Westman 2009]

Westman, Daniel, "Rättsliga strategier mot upphovsrättsintrång på nätet - en analys", *Ny Juridik*, 2:12 s. 33–64. [cit. Westman 2012]

Wilman, G. Folke, "A decade of private enforcement of intellectual property rights under IPR Enforcement Directive 2004/48: where do we stand (and where might we go)?", *European Law Review*, 2017, 42(4), 509–531. [cit. Wilman]

Öster, Ulrika, "Kravbrev rättighetshavarnas nya medel mot fildelarna", *Advokaten tidskrift för Sveriges advokatsamfund*, Nr. 5 2018 Årgång 84. [cit. Öster]

Rättsfallsförteckning

Högsta domstolen

NJA 1981 s. 313

NJA 2012 s. 975

NJA 2015 s. 605

NJA 2015 s. 1097

NJA 2016 s. 212

NJA 2018 s. 725

Patent- och marknadsöverdomstolen

PMÖD den 30 maj 2017 i mål ÖÄ 574-17

PMÖD den 9 april i 2018 mål PMÖÄ 2917-17

PMÖD den 3 augusti 2018 i mål PMÖÄ 9695-17

PMÖD den 3 augusti 2018 i mål PMÖÄ 9696-17

PMÖD den 16 mars 2020 i mål PMT 3491-16

PMÖD den 30 mars 2021 i mål PMÖÄ 1570-21

Patent- och marknadsdomstolen

PMD den 7 januari 2020 i mål PMÄ 16366-19

PMD den 8 januari 2020 i mål PMÄ 16753-19

PMD den 8 januari 2020 i mål PMÄ 16508-19

PMD den 9 januari 2020 i mål PMÄ17158-19

PMD den 16 januari 2020 i mål PMÄ 16334-19

PMD den 16 januari 2020 i mål PMÄ17248-19

PMD den 21 januari 2020 i mål PMÄ 17163-19

PMD den 22 januari 2020 i mål PMÄ 17202-19

PMD den 27 januari 2020 i mål PMÄ 121-20

PMD den 27 januari 2020 i mål PMÄ 134-20

PMD den 28 januari 2020 i mål PMÄ 305-20

PMD den 30 januari 2020 i mål PMÄ 1483-19

PMD den 4 februari 2020 i mål PMÄ 623-20

PMD den 5 februari 2020 i mål PMÄ 314-20

PMD den 6 februari 2020 i mål PMÄ 17207-19

PMD den 12 februari 2020 i mål PMÄ 1067-20

PMD den 13 februari 2020 i mål PMÄ 1203-20

PMD den 14 februari 2020 i mål PMÄ 864-20

PMD den 17 februari 2020 i mål PMÄ 1066-20

PMD den 17 februari 2020 i mål PMÄ 1209-20

PMD den 18 februari 2020 i mål PMÄ 655-20

PMD den 19 februari 2020 i mål PMÄ 1436-20

PMD den 20 februari 2020 i mål PMÄ 1277-20

PMD den 21 februari 2020 i mål PMÄ 1292-20

PMD den 21 februari 2020 i mål PMÄ 1294-20

PMD den 25 februari 2020 i mål PMÄ 1743-20

PMD den 25 februari 2020 i mål PMÄ 1767-20

PMD den 4 mars 2020 i mål PMÄ 8791-19

PMD den 6 mars 2020 i mål PMÄ 624-20

PMD den 6 mars 2020 i mål PMÄ 1273-20

PMD den 6 mars 2020 i mål PMÄ 2478-20

PMD den 6 mars 2020 i mål PMÄ 2577-20

PMD den 11 mars 2020 i mål PMÄ 2681-20

PMD den 12 mars 2020 i mål PMÄ 2551-20

PMD den 12 mars 2020 i mål PMÄ 2553-20

PMD den 13 mars 2020 i mål PMÄ 2595-20

PMD den 16 mars 2020 i mål PMÄ 2676-20

PMD den 17 mars 2020 i mål PMÄ 2082-20

PMD den 17 mars 2020 i mål PMÄ 3010-20

PMD den 19 mars 2020 i mål PMÄ 3024-20

PMD den 19 mars 2020 i mål PMÄ 3226-20

PMD den 23 mars 2020 i mål PMÄ 2080-20

PMD den 24 mars 2020 i mål PMÄ 3263-20

PMD den 30 mars 2020 i mål PMÄ 3669-20

PMD den 30 mars 2020 i mål PMÄ 3823-20

PMD den 31 mars 2020 i mål PMÄ 3400-20

PMD den 1 april 2020 i mål PMÄ 3667-20

PMD den 1 april 2020 i mål PMÄ 3819-20

PMD den 2 april 2020 i mål PMÄ 1907-20

PMD den 2 april 2020 i mål PMÄ 3267-20

PMD den 3 april 2020 i mål PMÄ 4106-20

PMD den 6 april 2020 i mål PMÄ 4301-20

PMD den 7 april 2020 i mål PMÄ 3406-20

PMD den 8 april 2020 i mål PMÄ 1765-20

PMD den 8 april 2020 i mål PMÄ 16363-19

PMD den 9 april 2020 i mål PMÄ 3878-20

PMD den 14 april 2020 i mål PMÄ 4693-20

PMD den 15 april 2020 i mål PMÄ 4691-20

PMD den 16 april 2020 i mål PMÄ 4304-20

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 5184-20

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 10629-19

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 10666-19

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 10671-19

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 11455-19

PMD den 20 april 2020 i mål PMÄ 13225-19

PMD den 23 april 2020 i mål PMÄ 4809-20

PMD den 23 april i 2020 i mål PMÄ 5466-20

PMD den 24 april 2020 i mål PMÄ 4961-20

PMD den 28 april 2020 i mål PMÄ 5288-20

PMD den 29 april 2020 i mål PMÄ 5786-20

PMD den 6 maj 2020 i mål PMÄ 5969-20

PMD den 12 maj 2020 i mål PMÄ 5281-20

PMD den 13 maj 2020 i mål PMÄ 5971-20

PMD den 14 maj 2020 i mål PMÄ 5471-20

PMD den 18 maj 2020 i mål PMÄ 5965-20

PMD den 19 maj 2020 i mål PMÄ 5931-20

PMD den 19 maj 2020 i mål PMÄ 6366-20

PMD den 20 maj 2020 i mål PMÄ 5964-20

PMD den 20 maj 2020 i mål PMÄ 6818-20

PMD den 22 maj 2020 i mål PMÄ 17134-19

PMD den 24 maj 2020 i mål PMÄ 5793-20

PMD den 24 maj 2020 i mål PMÄ 5796-20

PMD den 25 maj 2020 i mål PMÄ 6667-20

PMD den 25 maj 2020 i mål PMÄ 12104-19

PMD den 27 maj 2020 i mål PMÄ 1439-20

PMD den 28 maj 2020 i mål PMÄ 7167-20

PMD den 1 juni 2020 i mål PMÄ 5795-20

PMD den 1 juni 2020 i mål PMÄ 6703-20

PMD den 1 juni 2020 i mål PMÄ 7164-20

PMD den 1 juni 2020 i mål PMÄ 14957-19

PMD den 2 juni 2020 i mål PMÄ 7697-20

PMD den 2 juni 2020 i mål PMÄ14263-19

PMD den 4 juni 2020 i mål PMÄ 8002-20

PMD den 9 juni 2020 i mål PMÄ 6371-20

PMD den 10 juni 2020 i mål PMÄ 6702-20

PMD den 11 juni 2020 i mål PMÄ 2470-20

PMD den 12 juni 2020 i mål PMÄ 6710-20

PMD den 16 juni 2020 i mål PMÄ 6700-20

PMD den 22 juni 2020 i mål PMÄ 7443-20

PMD den 23 juni 2020 i mål PMÄ 852-20

PMD den 23 juni 2020 i mål PMÄ 8004-20

PMD den 23 juni 2020 i mål PMÄ 8853-20

PMD den 24 juni 2020 i mål PMÄ 5290-20

PMD den 25 juni 2020 i mål PMÄ 8551-20

PMD den 26 juni 2020 i mål PMÄ 9584-20

PMD den 18 september 2020 i mål PMÄ 13324-20

PMD den 21 september 2020 i mål PMÄ 13405-20

PMD den 22 september 2020 i mål PMÄ13886-20

PMD den 23 september 2020 i mål PMÄ 14093-20

PMD den 25 september 2020 i mål PMÄ 14469-20

PMD den 30 september 2020 i mål PMÄ 4102-20

PMD den 5 oktober 2020 i mål PMÄ 14783-20

PMD den 12 oktober 2020 i mål PMÄ 14925-20

PMD den 14 oktober 2020 i mål PMÄ 14848-20

PMD den 21 oktober 2020 i mål PMÄ 15795-20

PMD den 23 oktober 2020 i mål PMÄ 16065-20

PMD den 4 november 2020 i mål PMÄ 16439-20

PMD den 5 november 2020 i mål PMÄ 16563-20

PMD den 9 november 2020 i mål PMÄ16964-20

PMD den 11 november 2020 i mål PMÄ 6361-20

PMD den 13 november 2020 i mål PMÄ 17345-20

PMD den 13 november 2020 i mål PMÄ 17412-20

PMD den 27 november 2020 i mål PMÄ 17919-20

PMD den 8 december 2020 i mål PMÄ 18256-20

PMD den 10 december 2020 i mål PMÄ 16162-20

PMD den 14 december 2020 i mål PMÄ 19463-20

PMD den 22 december 2020 i mål PMÄ 19844-20

PMD den 29 december 2020 i mål PMÄ 19094-20

PMD den 16 april 2021 i mål B 6674-20

EU-domstolen

Avgöranden

Europeiska unionens domstol dom av den 29 januari 2008, C-275/06, *Promusicae*, ECLI:EU:C:2008:54.

Europeiska unionens domstol dom av den 19 februari 2009, C-557/07, *Tele2*, ECLI:EU:C:2009:107.

Europeiska unionens domstol dom av den 16 juli 2009, C-5/08, *Infopaq*, ECLI:EU:C:2009:465.

Europeiska unionens domstol dom av den 4 oktober 2011, Förenade målen C-403/08 och C-429/08, *Premier League*, ECLI:EU:C:2011:631.

Europeiska unionens domstol dom av den 1 december 2011, C-145/10, *Painer*, ECLI:EU:C:2011:798.

Europeiska unionens domstol dom av den 17 januari 2012, C-302/10, *Infopaq II*, ECLI:EU:C:2012:16.

Europeiska unionens domstol dom av den 19 april 2012, C-461/10, *Bonnier Audio*, ECLI:EU:C:2012:219.

Europeiska unionens domstol dom av den 13 februari 2014, C-466/12, *Retriever*, ECLI:EU:C:2014:76.

Europeiska unionens domstol dom av den 10 april 2014, C-435/12, *ACI Adam*, ECLI:EU:C:2014:254.

Europeiska unionens domstol dom av den 5 juni 2014, C-360/13, *Meltwater*, ECLI:EU:C:2014:1195.

Europeiska unionens domstol dom av den 5 mars 2015, C-463/12, *Copydan*, ECLI:EU:C:2015:144.

Europeiska unionens domstol dom av den 16 juli 2015, C-580/13, *Coty*, ECLI:EU:C:2015:485.

Europeiska unionens domstol dom av den 17 mars 2016, C-99/15, *Liffers*, ECLI:EU:C:2016:173.

Europeiska unionens domstol dom av den 8 september 2016, C-160/15, *GS Media*, ECLI:EU:C:2016:644.

Europeiska unionens domstol dom av den 18 januari 2017, C-427/15, *New Wave*, ECLI:EU:C:2017:18.

Europeiska unionens domstol dom av den 26 april 2017, C-527/15, *Filmspeler*, ECLI:EU:C:2017:300.

Europeiska unionens domstol dom av den 18 oktober 2018, C-149/17, *Bastei Lübbe*, ECLI:EU:C:2018:841.

Europeiska unionens domstol dom av den 13 november 2018, C-310/17, *Levola Hengelo*, ECLI:EU:C:2018:899.

Europeiska unionens domstol dom av den 29 juli 2019, C-516/17, *Spiegel Online*, ECLI:EU:C:2019:625.

Europeiska unionens domstol dom av den 19 december 2019, C-263/18, *Tom Kabinet*, ECLI:EU:C:2019:1111.

Europeiska unionens domstol dom av den 2 april 2020, C-753/18, *Stim & SAM*, ECLI:EU:C:2020:268.

Generaladvokatens förslag till avgörande

Förslag till avgörande av Manuel Campos Sánchez-Bordona i mål C-527/15, ECLI:EU:C:2016:938, föredraget den 8 december 2016.

Förslag till avgörande av Juliane Kokott i målen C-403/08 och C-429/08, ECLI:EU:C:2011:43, föredraget den 3 februari 2011.

Europadomstolen

Melnychuk v. Ukraine, nr. 28743/03, ECHR 2005-IX.

Anheuser-Bush Inc v. Portugal, nr. 73049/01, ECHR 2007-I.